

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YEREL YÖNETİMLERDE KARAR ORGANI OLARAK MECLİS
GÜNGÖREN BELEDİYESİ İLÇE MECLİSİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Emrah ONGAN

(Y1612.181004)

**Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı
Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Bilim Dalı**

Prof. Dr. Uğur TEKİN

Ocak, 2018

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Anabilim Dalı Mahalli İdareler ve Yerinden Yönetim Tezli Yüksek Lisans Programı Y1612.181004 numaralı öğrencisi **Emrah ONGAN**'ın "YEREL YÖNETİMLERDE KARAR ORGANI OLARAK MECLİS: GÜNGÖREN BELGEDİYESİ İLÇE MECLİSİ ÖRNEĞİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 08.01.2018 tarih ve 2018/01 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından .....ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak .....edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :24/01/2018

1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Uğur TEKİN

2) Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ercan EYUBOĞLU

3) Jüri Üyesi : Doç. Dr. Ateş USLU

.....
.....
.....

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Yerel Yönetimlerde Karar Organı Olarak Meclis; Güngören Belediyesi İlçe Meclisi Örneği” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’ da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (.../.../2018)

Emrah ONGAN

Aileme,

ÖNSÖZ

Tez çalışmama başlarken danışmanım olmayı kabul eden ve her talebimde özveriyle yardımcı olan, çalışmanın ortaya çıkmasında desteğini esirgemeyen danışmanım Prof. Dr. Uğur TEKİN'e, Güngören Belediye Başkanı Sn. Şakir Yücel KARAMAN'a, eşime, kızım İrem'e, manevi desteklerini her daim yanımda hissettiğim anne ve babama teşekkür ederim.

Ocak 2018

Emrah ONGAN

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
ÇİZELGE LİSTESİ.....	viii
ŞEKİL LİSTESİ.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT	xi
1 GİRİŞ	1
2 DEMOKRASİ, YERİNDEN YÖNETİM KAVRAMLARI VE YEREL YÖNETİM ÇEŞİTLERİ	3
2.1 Demokrasiyi Tanımlamak	3
2.2 Yönetim Kavramı	4
2.3 Yerinden Yönetimle İlgili.....	4
2.4 Yerel Yönetimler Neden Vardır?	5
2.5 Türkiye'nin Yerel Yönetimleri.....	6
2.5.1 İl Özel İdaresi	6
2.5.2 Belediyeler	8
2.5.2.1 Belediye Meclisi.....	9
2.5.2.2 Belediye Encümeni	11
2.5.3 Büyükşehir Belediyeleri.....	13
2.5.4 Köy Yönetimi.....	16
3 TÜRKİYE'DE BELEDİYE MECLİSLERİ.....	18
3.1 Belediyelerin Tarihsel Gelişimi ve Yapılanması.....	18
3.2 Belediye İdari Yapısı Üzerine Yapılan Tartışmalar	19
3.2.1 1876 Anayasası (Kanun-i Esasi)	21
3.2.2 1921 Anayasası (Teşkilat- 1 Esasiye Kanunu)	21
3.2.3 1924 Anayasası	22
3.2.4 1961 Anayasası	22
3.2.5 1982 Anayasası	23
3.3 İlçe Meclislerinde Temsil, Karar Alma ve Denetim İşlevi.....	23
3.3.1 Belediye Meclislerinde Temsil	23
3.3.2 Belediye Meclislerinde Denetim.....	24
3.3.3 Belediye Meclislerinde Komisyonlar.....	26
3.3.4 Denetim Komisyonu	28
3.3.5 İhtisas Komisyonlarına Meclis Dışından Katkı Nasıl Olabilir?.....	29
4 GÜNGÖREN İLÇE BELEDİYESİ ve MECLİSİ	30
4.1 Güngören İlçesine Ait Bilgiler	30
4.1.1 Güngören İlçesinin Coğrafi Konumu.....	30
4.1.2 Güngören İlçesinin Tarihi	31
4.1.3 Güngören İlçesinin Nüfusu	31
4.2 Güngören Belediyesi	32

4.3	Geçmiş Dönem Seçimleri ve Mart 2014 Yerel Seçimlerinin GÜngören'e Etkileri	33
4.4	GÜngören İlçe Meclisi Üyeleri İle Görüşmeler	36
5	SONUÇ	48
	KAYNAKLAR	54
	ÖZGEÇMİŞ.....	56

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 2.1: Belediye Meclis Üye Sayısı.....	10
Çizelge 3.1: Ülkemiz belediyelerinde kurulan çeşitli komisyonlar.....	27
Çizelge 4.2: 27 Mart 1994 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları	33
Çizelge 4.2: 27 Mart 1994 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları	33
Çizelge 4.3: 18 Nisan 1999 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları	33
Çizelge 4.4: 18 Nisan 1999 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları	34
Çizelge 4.5: 3.7. 28 Mart 2004 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları	34
Çizelge 4.6: 3.8. 28 Mart 2004 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları	34
Çizelge 4.7: 29 Mart 2009 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları	35
Çizelge 4.8: 29 Mart 2009 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları	35
Çizelge 4.9: 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları	35
Çizelge 4.10: 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları	36

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Yerel Yönetimler	6
Şekil 2.2: Köy Teşkilatı Şeması	17
Şekil 3.1: İlçe Meclisinde Komisyonların Seçimi	24
Şekil 3.1: Meclis gündemine alınan konunun komisyona havale edilişi	26
Şekil 3.2: Mecliste Yapılan Oylamanın Divan Katiplerince Sayılması ve Tutanaklara Geçirilmesi.	28
Şekil 4.1: Güngören'in Konumu	30
Şekil 4.2: Güngören 1950'li yıllar	31
Şekil 4.3: Yıllara göre Güngören İlçesi Nüfusu	32

YEREL YÖNETİMLERDE KARAR ORGANI OLARAK MECLİS GÜNGÖREN BELEDİYESİ İLÇE MECLİSİ ÖRNEĞİ

ÖZET

Araştırmada modern demokrasilerin ve yerel yönetimlerin vazgeçilmezi meclis konusu işlenmiş ve demokrasinin tanımından yola çıkılarak, yönetim kavramı anlatılıp, yerel yönetimler neden vardır? Sorusuna cevap aranmıştır. Türkiye'nin yerel yönetimleri irdelenip, il özel idaresi, ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyelerinin tanımları, ayrıca ilgili kanunlar tarafından verilen görev ve yetkileri açıklanmıştır. Türkiye'de belediyeciliğin tarihsel gelişimi Osmanlı Devleti zamanından bugüne kadarki anayasaların yerel yönetimlere verdikleri önem, ilçe meclislerinin kanunlar çerçevesinde teknik olarak analizi yapılmıştır. Örnek ilçe gösterilen ve hakkında kısa bilgiler verilen Güngören ilçesi ve yerel yönetimi tanıtılarak kurulduğu zamandan günümüze belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliği seçimleri çizelge halinde anlatılmış, son olarak ise Güngören İlçe Meclis üyeleri ile Güngören İlçe Meclisi'nin işlevselliği ve daha ileri seviyelere nasıl taşınabilirliği konularında görüşmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Meclis, Belediye, Meclis Üyesi, Temsil, Halk

**PARLIAMENT AS A DECISION SIDE IN THE LOCAL
ADMINISTRATIONS, AS AN EXAMPLE OF THE COUNTY COUNCIL OF
GÜNGÖREN MUNICIPALITY**

ABSTRACT

In the survey, the subject of parliament, which is an indispensable part of modern democracies and local governments, is studied. The concept of administration is explained by defining the democracy and the answer of the question "why local governments are there" is sought. Turkey's local governments are analyzed and the definitions of provincial special administrations, district municipalities and metropolitan municipalities as well as the duties and authorities granted by the relevant laws are explained. Historical development of the municipalities in Turkey and the constitutional importance attached to them from the time of the Ottoman State to date and the District Councils are technically analyzed within the framework of the Law. In the survey, Güngören District and local government, which is shown as the sample district and brief information has been provided for, are introduced and the elections and the municipal council members are presented in a chart as of the establishment to date. Finally, the functions of the Güngören District Council and functionality thereof are discussed, and further discussions were held on the improvement issues.

Keywords: Democracy, Parliament, Municipality, Parliament Member, Representative, People

1 GİRİŞ

Postmodern yaşam biçimine sahip günümüzün küreselleşen dünyasında yerel yönetimlerin ne derece etkin siyasi delil olduğu ve önemi bilinen bir gerçektir. Bununla birlikte altyapı çalışmalarıyla veyahut sokaklardan çöp toplamakla zaman kaybetmeyen, kendisinin nasıl daha fazla demokratik olabileceğini sorgulayan, vatandaşına kentli olma bilincini aşlamaya ve onun yaşam standardını mümkün olduğu ölçüde yüksek tutmaya çalışan, elindeki kaynakları akılcı biçimde kullanan, insan haklarına saygılı ve daha birçok değeri yapısında barındıran yerel yönetimlere ihtiyaç olduğu yadsınamaz bir gerçektir. Yerel yönetim merkezi yönetim gibi halka uzak değil bilakis halka en yakın hatta halkın içinde olduğundan, reaksiyon gücü, merkezi yönetime göre daha hızlıdır. Çünkü halk kendi sorunlarını ve bunların çözüm yollarını en iyi bildiğini düşündüğü kişileri seçip ilçe meclisine göndermiştir. Onların da görevleri ilçe meclisinde, halkın sorunlarının yerel yönetimin kaynakları kullanılarak ve yapılan stratejik planlar dahilinde ivedilikle çözüme ulaşılmasını sağlamaktır.

Demokrasinin mihenk taşı “meclis kavramı” tezde ayrıntılı şekilde belirtildiği üzere yerel yönetimlerde en bariz şekilde kendini göstermekle birlikte; ülkemizde tam bir karar organı olarak etkinliği tartışma konusu olduğundan birbirinden farklı yerel yönetimlerin meclisleri ilgili kanun hükmünde aynı şekillerde görevlerini yerine getirip getirmediğinin incelenmesi gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki belediyeler bir siyasi kurumdur. Dolayısı ile tam manada halka hizmet verebilmek için azami ölçüde siyasetten uzaklaşıp çalışmaya odaklanmak gerekir. Oysaki ülkemizde yerel yönetim vatandaşla ne kadar ilgili, onun beklentilerine cevap verebiliyor olsa da merkezi hükümetin olumsuz çalışmaları (Örneğin yüksek enflasyon) sonucunda, halk olası bir yerel seçimde ilçe belediyesini kazanmış siyasi partiyi değiştirerek bir sonraki seçimde farklı bir siyasi partiye ve onun adayına iş başı yaptırabilmektedir.

Tez çalışması üç bölüme ayrılmış ilk bölümde öncelikle demokrasi ve yerel yönetim kavramı ele alınmış, yerel yönetimlerin varoluş nedenleri sorgulanmış,

Türkiye'deki yerel yönetimler hakkında bilgi verilmiş, il özel idaresi, büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyesinin yönetim organları anlatılmış, köy kanunu ve köylerin durumu irdelenmeye çalışılmıştır. İkinci bölümde belediyeciliğimizin tarihi, cumhuriyet öncesi ve sonrası olarak belirtilmiş, Osmanlı Devleti zamanından başlayarak tüm anayasalarımızın yerel yönetimlere değinmesi konusu incelenmiştir.

Ayrıca 5393 sayılı ilçe belediyeleri kanununa göre, Belediye Meclislerinde Temsil, Denetim, Meclis Komisyonları, Denetim Komisyonu, gibi meclisin işlevselliği konuları belirtilmekle birlikte, ihtisas komisyonlarına katkının meclis dışından nasıl olabileceği konusu sorgulanmıştır.

Üçüncü bölümde ise; tez konusuna örnek ilçe olarak gösterilen GÜngören İlçesi ve GÜngören belediyesi ile ilgili bilgiler verilmiş, ilçenin kuruluşundan itibaren yapılan tüm seçimler incelenmiş tablo halinde sunulmuştur. Tezin sonunda meclis üyeleri ile ilçe meclisi hakkında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

2 DEMOKRASİ, YERİNDEN YÖNETİM KAVRAMLARI VE YEREL YÖNETİM ÇEŞİTLERİ

Bu bölümde demokrasi kavramı açıklanacak ve yönetim kavramıyla ilişkisi üzerine bilgi verilecektir. Yerel yönetimlerin demokrasi açısından önemine vurgu yapılarak işlevselliği anlatılan bu bölümde Türkiye’de yerel yönetim yapılanması üzerine bir tartışma yürütülecektir.

2.1 Demokrasiyi Tanımlamak

Genel anlamda demokrasi; Halkın, kendisi tarafından yönetimidir, kelime olarak ise; Eski Yunanca “halk yönetimi” anlamına gelen “demokratia” sözünden gelmektedir.

Demokrasi, halkın kendi kendini yönetmesi ve yönetim düzeninde halk iradesinin ağır basması ve yönetimin halk tarafından denetlenmesidir. Bugün demokrasi kavramı çok geniş ve çok yönlü bir kavram olarak kullanılmaktadır. Demokrasi, devlet amacında görüş ayrılığının gerektirdiği fikir, dayanışma, tartışma üzerinde duran bir sistemdir (Akkerman, 1950:8).

Günümüz siyasal düşüncesinin başlangıcı Eski Yunan ve Roma medeniyetlerindeki şehir demokrasileri şeklinde sayılır. Eski Yunan şehir devletlerinin idaresi, örnek gösterilebilecek demokrasi şeklidir, nüfus az olduğu için bireyleri temsil kavramı olmamıştır. Demokratik şehirlerin en önemli örneği milattan önce 6.yüzyılda demokratik bir yapılanmaya sahip olan Atina’dır. Halkın doğrudan katıldığı yurttaşların kendi aralarında eşit ve her konuda söz söyleme haklarının bulunduğu toplantıların bazı sınırlamaları mevcuttu, halk olarak özgür, erkek ve Atinalı yurttaşlar sayılıyordu, kadınlar, gençler, yabancılar ve köleler fikir beyan etme ve oy kullanma hakkına haiz değillerdi (Uslu, 2012: 138). Yalnız ilginçtir ki milattan önceki yıllarda ortaya çıkan ve gelişerek günümüze kadar gelmesi gereken demokrasiyi, geçmişten bugüne hüküm sürmüş devlet ve imparatorlukların birçoğu uygulamamıştır. Lakin istisnai olarak kimi devlet başkanları tarihe imza atarcasına demokrasi

için zorluklarla mücadele etmişlerdir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri üçüncü başkanı olan Thomas Jefferson'un şu sözü düşündürücüdür: "Toplumun nihai gücünün emanet edilebileceği yer olarak insanların kendisinden başkasını bilmiyorum. Eğer onların bunu sağlıklı bir takdir yetkisiyle kullanacak kadar aydınlanmış olmadığını düşünüyorsak çare bu yetkiyi onlardan almak değil onların takdir yetkisini eğitimle güçlendirmektir. Bu anayasal hakların kötüye kullanımının doğru düzelticisidir". (https://www.brainyquote.com/quotes/Thomas_jefferson_136404)

2.2 Yönetim Kavramı

Önceden belirlenmiş gayelere erişebilmek için evvelce İnsan Kaynağı, maddi kaynakları, elindeki tüm enstrümanları, materyalleri ve son olarak zamanı da bir potada eritip; etkili kullanıma olanak sağlayacak doğru karar alma ve bunları işlevsel hale getirme süreci (Gül, 2015: 2) olan yönetim; aynı zamanda da insanları en doğru şekilde belirlenen hedeflere karşı yönlendirirken; yalnızca insanları değil, eldeki tüm olanakların da etkili ve verimli kullanılmasıdır. İşte yerel yönetimler merkezi yönetimden farklı olarak kendi sistemi, tüzel kişiliği ve kullandığı kadroları ile var olduğu alandaki halka en kısa sürede ve azami ölçüde hizmetleri sunan, seçimle işbaşına gelen kurumlardır.

2.3 Yerinden Yönetimle İlgili

Yerinden Yönetim; yerele indirgenmiş kamu hizmetlerinin merkezi yönetimin kendisi dışındaki kamu yönetimlerince gerçekleştirilmesi için yetkilerini daha az yetkili olan yerel kamu yönetimine devretmesidir (Nadaroğlu, 2001: 20).

Genel yönetimler, toplumun geneliyle alakalı ulusal boyuttaki işleri yerine getirirken, yerel olarak daha etkin giderilebilecek ihtiyaçları da (çöplerin toplanması, düzenli imar uygulamaları, yol ve cadde yapımı gibi) olmaktadır. Bu gibi hizmetlerin merkez eliyle yapılması çok güç olmaktadır (Gül vd. 2014: 2).

Merkezden yönetimlerde kamu hizmetleri başkentten görülür, tüzel kişilikleri olmayan bakanlıklar kamuya hizmet götürmek üzere kurulur. Kamu hizmetlerinin ülke çapında bu bakanlıkların taşra teşkilatları ile olur. Taşra

teşkilatları, merkezi bir hiyerarşik sistem içinde, merkezden gelen talimatlara göre hareket ederler. (Kırışık, 2013: 30).

Esasen amaç hizmet götürülen vatandaşın yaşam kalitesini artırmak, toplumun huzur ve refahı için çalışmaktır. Demokrasinin tanımında olduğu gibi halka en yakın yönetim biçimi olan mahalli idare demokrasiyi uygulaması açısından devlet yönetiminin de ipuçlarını verir. Yani bir yerel yönetim halkın içerisinde olmasına rağmen demokrasiye uyulmuyorsa o ülkede demokrasiden söz edilemez.

2.4 Yerel Yönetimler Neden Vardır?

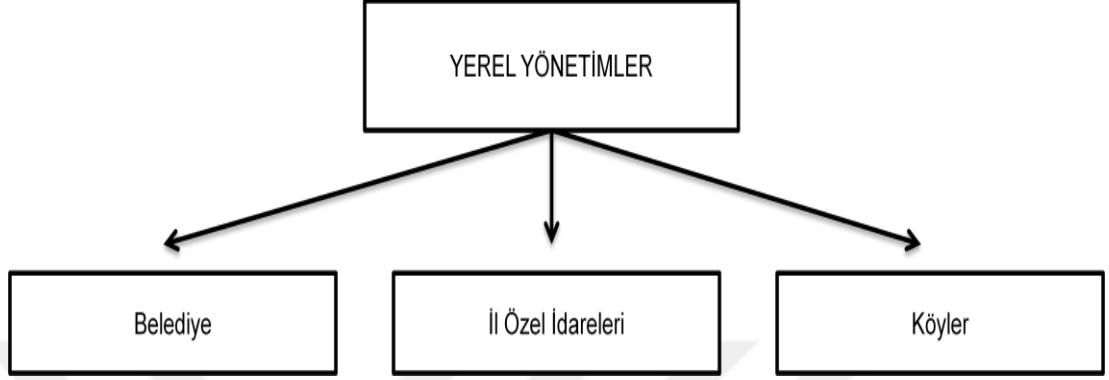
Topluma sunulan kamu hizmetlerinde yerel yönetimlerin önemli işlevlerinin olduğu hem federal hem de üniter yapıya sahip ülkelerde kabul edilmektedir. Zaten çok çeşitli ve sayıca bir hayli fazla olan kamusal hizmetlerin sadece merkezi idare tarafından gerçekleştirilmesi çok zordur. Kamuya verilecek hizmetlerin sunumunda yerel yönetimler mutlaka görev alacaktır. Lakin bu görevin kapsamı ne kadar olacaktır? Merkez yaptığı işe karşılık yerel yönetimlere az veya çok görev verilebilir (Kömürcüler, 2015: 45). Halka yakınlık bakımından merkezden yönetim, halkın ihtiyaçlarının ne olduğu konusunda tam bilgi sahibi değildir. Dolayısı ile yerel yönetimler halkın ihtiyaçları doğrultusunda hizmet sunar. Ayrıca günümüzde demokrasinin en önemli sorunlarından biri de nitelikli siyasetçi yetişmemesidir.

Bir okul gibi yerel yönetimler buna çözüm olarak gösterilebilir. Yerel yönetimlerde halkla içi içe çalışmış, daha sonra ulusal siyasette boy gösteren isimler ülkemizde ve dünyada mevcuttur. Recep Tayyip ERDOĞAN, İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı yapmış, günümüzde ise Cumhurbaşkanı olarak görev yapmaktadır. Murat KARAYALÇIN ise Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığından sonra 50. Hükümette 1994-1995 yılları arasında Başbakan Yardımcılığı ve Dışişleri Bakanlığı görevini üstlenmiştir. Yurtdışında da buna benzer örnekler mevcuttur. Jacques CHİRAC Fransa Cumhurbaşkanlığı öncesinde Paris Belediye Başkanlığı, Mahmud AHMEDİNECAD ise Tahran Belediye Başkanlığı sonrasında ise İran Cumhurbaşkanlığı görevini yürütmüşlerdir.

2.5 Türkiye'nin Yerel Yönetimleri

1982 Anayasası 127.maddesinde yerel yönetimlerin tanımı yapılmıştır. Türkiye'deki yerel yönetim kuruluşları; il özel idareleri, belediyeler ve köylerden oluşmaktadır.

Şekil 2.1: Yerel Yönetimler

Kaynak: (Gözübüyük, 2015: 168)

2.5.1 İl Özel İdaresi

İlk olarak 1864 tarihli Vilayet Nizamnamesi ile idare sistemimize giren ve 2005 yılından bugüne değin yürürlükte bulunan 5302 sayılı kanunun 3.maddesinde tanımı yapılan İl Özel İdareleri'nin görevleri aynı kanunun 6.maddesinde sayılmış ve idarenin il sınırları içinde yapması gerekli görevleri ve belediye sınırları dışındaki görevleri olmak kaydıyla ikiye ayrılmıştır.

Yeni düzenlemeye göre il özel idaresinin görevleri uygularken öncelik sırası; İdarenin kaynak durumu, yapılacak hizmetin önceliği ve hizmetten yararlanacak yörenin gelişmişlik düzeyidir. Bu görevlerle ilde bulunan köy ve belediyelerin görevleri arasında koordinasyonu o ilin en yüksek idare amiri olan vali sağlar (Tortop vd. 2008:197).

İl özel idaresi ilgili kanunda verilen görevleri yerine getirirken yetki ve imtiyazlar ile donatılmış bunlar ilgili kanunun 7.maddesinde belirtilmiştir.

İl Özel İdaresinin Organları ise;

İl Genel Meclisi; Özel İdarenin Karar organıdır. Üyeleri seçimle işbaşına gelmektedir. Görev ve yetkileri kanunun 10. maddesinde belirtilmekte olup ayrıca özel idarenin genel karar organı olan il genel meclisi, o ilin

seçmenlerinin seçtiği ve sayıları ilin ilçeleri sayısı ve nüfuslarına göre değişen üyelerden oluşur demektir. Meclisin toplantılarında ve aldığı kararlarda ilgili kanun hükümleri geçerlidir. Alınan kararlar ilin en yetkili amiri olan valiye gönderilir ve valinin tekrar görüşülmesini istemediği kararlar kesinleşir.

İl Encümeni: Danışma görevi de olan il encümeninin tanımı 5302 sayılı kanununun 25. maddesinde yapılmıştır.

Görevleri ise;

- Stratejik plan ve yıllık çalışma programı ile bütçe ve kesin hesabı inceleyip il genel meclisine görüş bildirmek.
- Bütçede fonksiyonel sınıflandırmanın ikinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
- Vergi, resim ve harçlar dışında kalan ve miktarı beş milyar Türk Lirasına kadar olan ihtilafların sulhen halline karar vermek.
- Taşınmaz mal satımına, trampa edilmesine ve tahsisine ilişkin kararları uygulamak, süresi üç yılı geçmemek üzere kiralanmasına karar vermek.
- Vali tarafından havale edilen konularda görüş bildirmek.

Valinin katılmadığı toplantılara genel sekreterin başkanlık yaptığı, seçimle gelen üç, valinin de birim amirleri arasından seçtiği iki il genel sekreteri ile birlikte valinin olduğu yedi üyeden oluşan il encümeninde; vali, kanun, tüzük, yönetmelik ve genel meclisinin aldığı kararlara uygun olmadığını düşündüğü kararı tekrar görüşülmesini isteyebilir. Encümen, kararında ısrarcı olursa karar kesinleşir. Vali kararını uygulatmaz ve on gün içerisinde yargıya başvurur. Danıştay altmış gün içinde karar verir.

Vali ise; İl özel idaresinin en yetkili kişisi, tüzel yapının mümessili ve yürütme organıdır.

Görev ve yetkileri;

- İl özel idaresi teşkilatının en üst amiri olarak teşkilatını sevk ve idare etmek, özel idarenin hak ve menfaatlerini korumak.
- İl özel idaresini stratejik plana uygun olarak yönetmek, il özel idaresinin kurumsal stratejilerini oluşturmak, bu stratejilere uygun olarak bütçeyi, il özel idaresi faaliyetlerinin ve personelinin

performans ölçütlerini hazırlamak ve uygulamak, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak.

- İl özel idaresini devlet dairelerinde ve törenlerde, davacı veya davalı olarak da yargı yerlerinde temsil etmek veya vekil tayin etmek.
- Valiler görev ve yetkilerini uygun gördüğü takdirde vali yardımcılara, yöneticilik sıfatı bulunan il özel idaresi görevlilerine ve ilçe kaymakamlarına devredebilir.

2.5.2 Belediyeler

Ülkemizde belediyeleri düzenlemekte olan 5393 sayılı kanunun 3. maddesi (a) bendi; belde sakinlerinin mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi şeklinde tanımlanmaktadır. Ayrıca (b) bendi ise; belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanını anlatır. 4.maddede; belediyelerin kuruluşu ile alakalı düzenlemeler yapılmıştır, şöyle ki; bir yerleşim yerinde belediye kurulabilmesi için o yerin nüfusunun en az beş bin olması gerekir. Ayrıca il ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur.

Belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları 5393 sayılı kanunun 14. maddesinde sıralanmıştır.

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmak zorundadır.

b) Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; mabetlerin yapımı, bakımı, onarımını yapabilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihi dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin

korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir. Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin mali durumu ve hizmetin hızlılığı dikkate alınarak belirlenir. Belediye görev, sorumluluk ve yetki sahası belediye sınırlarını kapsar.

Türkiye’de belediye örgütünün yönetimi belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanı şeklindedir.

2.5.2.1 Belediye Meclisi

5393 sayılı kanun madde 17; “Belediye meclisi, belediyenin karar organıdır ve ilgili kanunda gösterilen esas ve usullere göre seçilmiş üyelere oluşur” demektir. Belediye başkanı aynı zamanda meclis başkanıdır. Üyeler 5 yıllık süre için seçilir. Seçilen üyenin yeniden seçilmesi ile ilgili kanunda bir sınırlama getirilmemiş olup, üye tekrar meclis üyeliğine seçilebilir. Nispi temsil yöntemiyle seçildikleri için, üyelerin sayısı belediyenin nüfusuna göre 9-55 arasında değişiklik gösterir. İlgili kanunla ve yapılan son nüfus sayımına göre o ilçenin meclis üye sayısı belirlenir.

Çizelge 2.1: Belediye Meclis Üye Sayısı

Belediye Nüfusu	Meclis Üye Sayısı
10.000' e kadar	9
10.001'den 20.000'e kadar	11
20.001'den 50.000'e kadar	15
50.001'den 100.000'e kadar	25
100.001'den 250.000'e kadar	31
250.001'den 500.000'e kadar	37
500.001'den 1.000.000'e kadar	45
1.000.000'den fazla olan beldelerde	55

Kaynak: 18.01.1984 tarihli ve 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanun.(md.5/b)

Meclislin ve üyelerin kanun çerçevesinde çalışmaları esastır. Yetkilerin kötüye kullanılmaması için üyeler mal bildirimini vermek zorundadır. Ayrıca hukuka ve yasalara uygun biçimde çalışmayı sağlamak için, belediye meclisi üzerinde, İçişleri Bakanlığına ve yargı organlarına denetleme yetkisi tanınmıştır (Çoker, 1999: 1).

Meclis, seçim sonuçlarının ilanından sonra beş gün içerisinde, belediye başkanının başkanlığında toplanır. Bu toplantıda gizli oy kullanımı ile üyeler arasından birinci başkan vekili ve ikinci başkan vekili ile katip üyeler iki yıl boyunca çalışmaları için seçilirler. Ancak iki sene sonra seçilecek üyeler, bir dahaki mahalli seçimlere kadar görev yapar. Seçim üç gün içinde tamamlanmalıdır. Belediye başkanının başkanlık etmediği meclis oturumlarına I. Başkanvekili, o da olmazsa, II. Başkanvekili başkanlık eder. Üyeler Mecliste yaptıkları görüşmelere bazı yasal esaslara uymak şartıyla, özgürce katılmakta, tartışmakta, öneride bulunabilmekte, oyunu istediği yere verebilmektedir. Yürütme organı meclisin denetimi altındadır ve meclis üyelerinin sorularını

yanıtlamak zorundadır (Çoker, 1999: 1). Meclis süre olarak belirlediği otuz günlük tatil hariç, her ayın ilk haftasında toplanır. 1580 sayılı kanunda; Ekim, Şubat ve Haziran aylarında olağan toplanıldığı halde, 5393 sayılı kanunla bu kural kaldırılmıştır. Olağan toplantı süresi beş gün olmakla birlikte, bütçe görüşmelerinin yapıldığı oturumlar en çok yirmi gün olabilir. Birleşimler halka açıktır, yalnız meclis başkanı veya azalardan birinin gerekçe gösterip öneri sunması üzerine birleşime katılanların salt çoğunluğu ile kapalı oturum yapılmasına karar verilebilir. Toplantılar memur görevliler tarafından tutanak altına alınır, oturumu yöneten başkan ve divan katibi üyeler tarafından da imzalanır. Meclis toplantıları, yine meclis kararı ile ses ve görüntü cihazları ile kayıt yapılabilir. Gündemi belediye başkanı belirler ve oturumdan üç gün önce azalara ve halka bildirilir. İlk toplantıda meclis üyeleri gündemde daha önceden yer almayan ek gündem maddesi eklenmesini isteyebilir. Salt çoğunluğun kararı ile gündeme ilave edilir. Meclis kararları üyelerin salt çoğunluğu ile alınır. Karar için yeter sayı, aza tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Çıkan reyler eşit ise meclis başkanının oyu belirleyici olur. Gizli oylama yapıldığında ise eşitlik çıkarsa oylama tekrarlanır, eşitlik bozulmazsa kura ile sonuç alınır. Meclis oylamaları gizli, işaretle ya da üyelerin isimleri okunarak yapılır.

Oy kullanma şekilleri ise; kabul, ret veya çekimser olarak tanımlanabilir. Her üye oyunu kendisi kullanır. Meclis kararları alındıktan sonra belediye başkanına gider. Başkan bu kararları beş gün içerisinde yeniden görüşülmek üzere meclise iade etmediğinde kesinlik kazanır. Başkan tarafından iade edilen karar üye tam sayısını salt çoğunluğu ile aynen kabul edilirse kesinleşir, lakin başkan alınan kararın hukuka aykırı olduğunu öne sürerek on gün içerisinde idare mahkemesine götürebilir. Meclis kararı alındıktan sonra mülki idareye yollanır. Yollanmadığı takdirde karar yürürlüğe girmez. (5393 Sayılı Belediye Kanunu)

Belediye meclisinin görev ve yetkileri 5393 Sayılı kanun 18.maddede anlatılmıştır.

2.5.2.2 Belediye Encümeni

Belediyenin yürütme ve danışma organı olan belediye encümeni 5393 sayılı kanunun 33.maddesinde anlatılmıştır. Buna göre encümen belediye başkanının başkanlığında;

- a) İl belediyelerinde ve nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği üç üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği iki üye olmak üzere yedi kişiden,
- b) Diğer belediyelerde, belediye meclisinin her yıl kendi üyeleri arasından bir yıl için gizli oyla seçeceği iki üye, mali hizmetler birim amiri ve belediye başkanının birim amirleri arasından bir yıl için seçeceği bir üye olmak üzere beş kişiden oluşur.

Encümen toplantısı, haftada minimum bir gün yılbaşındaki ilk toplantıda tespit edilen gün ve saatte toplanır. Toplantının yapılabilmesi için üyelerin salt çoğunluğu yeterlidir. Karar yeter sayısı bahsi geçen toplantıya katılanların salt çoğunluğudur. Çekimser oy kullanılmamakla birlikte, oylar eşit olduğunda başkanın oy verdiği taraf çoğunluk olur. Toplantılara belediye başkanı başkanlık etmekte, olmadığı toplantılarda ise; görevlendireceği başkan yardımcısı veya encümen azası başkanlık eder. Gündemi başkan belirler, dolayısı ile encümen kendiliğinden bir konuyu görüşemez. Encümen üyesi başkanın onayını alarak encümene gündem maddesi sunabilir. Encümene görüşülmek için bir konu geldiği zaman, encümen üyesi olmayan birim amirleri fikirleri alınmak amacıyla oy kullanmadan başkan tarafından çağrılabilirler. Belediye başkanı ivedi zamanlarda encümeni toplayabilir. Gündeme alınan konular bir hafta süresince görüşülüp karar verilmelidir. 5393 Sayılı Kanun Madde 34 belediye encümeninin görevlerini anlatmıştır.

2.5.2.3 Belediye Başkanı

5393 Sayılı kanun madde 37'ye göre Belediye Başkanı, belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisidir. 2972 sayılı, Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkındaki Kanuna göre; Belediye sınırları içerisindeki seçmenler tarafından çoğunluk esasına göre tek dereceli olarak beş yıllığına seçilir. Belediye Başkanının seçilebilme şartları, meclis üyesinin ki ile aynıdır. 1924 Anayasasında Başkan meclis üyeleri arasından seçilmesi öngörülmüş; 1961 Anayasasında bu kural kaldırılıp, direk olarak seçmenler tarafından seçilmesi kararlaştırılmıştır. Nihayetinde 27 Temmuz 1963 yılında çıkarılan 307 sayılı yasa ile belediye başkanlarının seçimi artık meclis içerisinde değil halkın oylarıyla gerçekleşmektedir. Başkan izin ve

rahatsızlanması sebebiyle veya görevlendirilmiş şekilde görevden ayrıldığında meclis üyelerinden bir kişiyi aynı görev ve yetkilere sahip vekil olarak atayabilir.(5393/40) Belediye başkanının ölmesi ya da istifası ile kendiliğinden sona erer. Bu durumun dışında; mazeret göstermeden ve yirmi gün boyunca kesintisiz şekilde görev yerini terk ederse ve bu durum mahalli idarenin mülki amiri tarafından tespit edilirse, 2972 sayılı kanunda seçilmek için sayılan koşulları kaybederse, belediye başkanlığı görevini icra etmesine mani hastalık ya da sakatlık halinde tam teşekküllü bir hastane raporu ile belgelenmesi, meclisin fesih edilmesine neden olan hareketlere destek olması, hallerinden herhangi birisinin gerçekleşmesi sonucunda İçişleri Bakanlığı'nın başvurusu üzerine Danıştay'ın verecek olduğu karar sonucunda başkanlık sıfatı sona ermektedir. Belediye başkanının görev ve yetkileri 5393 sayılı kanun madde 38'de tanımlanmıştır.

2.5.3 Büyükşehir Belediyeleri

Büyükşehir Belediyeleri 1984 senesinde ilk olarak İstanbul, Ankara ve İzmir de kurulurken, takip eden senelerde Adana, Bursa, Gaziantep, Konya, Kayseri, Antalya, Mersin, Eskişehir, Samsun, Kocaeli, Erzurum ve Diyarbakır ve Sakarya illerinde oluşturulmuştur. Son olarak ise 6360 sayılı kanun ile 13 şehrimizde daha büyükşehir kurulması kararlaştırılırken bunlara en son Ordu ili katılmıştır. 5216 sayılı kanunun 3.maddesinde; En az üç ilçe veya ilk kademe belediyesini kapsayan, bu belediyeler arasında koordinasyonu sağlayan; kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; idari ve mali özerkliğe sahip ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişisidir.

Büyükşehir Belediyelerinin kanununun 7.maddesinde ise Görev, Yetki ve Sorumlulukları anlatılmıştır. Şöyle ki;

Büyükşehir belediyesinin başlıca görev ve yetkileri şunlardır;

- Büyükşehir belediyesinin; stratejik planını, yıllık hedeflerini, yatırım programlarını ve bunlara uygun bütçeyi ilçe belediyelerinin de görüşlerini alarak yapmak.

- Çevre düzeni planına uymak kadıyla, büyükşehir belediye ve mücavir alan sınırları içinde 1/5000 ile 1/25.0000 arasındaki her ölçekteki nazım imar planını yapmak, yaptırmak ve onaylayarak uygulamak,
- İlçe belediyelerinin uygulama imar planlarını ve parselasyon planlarını yapmak veya yaptırmak ve bunların yerine getirilmesi için, Altyapı Hizmetleri Koordinasyon Merkezi (AYKOME) ve Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) kurmak,
- Yolcu ve yük terminali, çok katlı otopark, toptancı halleri ve mezbahaları, mezarlık alanlarını yapmak ve işletmek.
- Su ve kanalizasyon işlerini yürütmek,
- Defin ile ilgili hizmetleri yürütmek,
- 1. Sınıf gayrisihhî müesseseleri umuma açık istirahat ve eğlence yerlerini ruhsatlamak ve denetlemek.

Büyükşehir Belediyesinin organları, Büyükşehir Belediye Meclisi, Büyükşehir Belediye Encümeni ve Büyükşehir Belediye Başkanındır.

2.5.3.1 Büyükşehir Belediye Meclisi

Büyükşehir Belediye Meclisi; Büyükşehir Belediye Başkanı, ilçe ve ilk kademe belediye başkanları, ilçe belediye meclisi üye sayısının beşte biri ile ilk kademe belediye meclisi üye sayısının onda biri kadar üyelere oluşur. Meclis her ayın ikinci haftası daha önceden meclis tarafından belirlenen günde her zamanki toplantı salonunda toplanır. Bu toplantı salonunun dışında toplanılacaksa üyelere haber vererek, belediyenin sınırları içinde ve meclis başkanının belirlediği yerde toplanılır. Ayrıca toplantı yeri ve zamanı daha önce nasıl yapılıyorsa aynı şekilde yapılır. Bütçe görüşmelerinin toplantı süresi en çok yirmi gün olmakla birlikte rutin toplantılar en fazla 5 gün sürmektedir. Meclis, hukuka aykırı bulunduğu kararları yedi gün içinde gerekçesi ile beraber tekrar görüşülmek üzere meclise geri gönderebilir. Meclis kararında üye tam sayısının salt çoğunluğu ile direnirse karar kesinlik kazanır. Büyükşehir Belediye Başkanı meclisin kesinleşmiş kararına karşı on gün içerisinde idari yargı yoluna gidebilir. Meclis kararları kesinleştikten yedi gün içinde mahallin en büyük

mülki amirine gönderilir, gönderilmediği takdirde yürürlüğe girmemiş sayılır. Mülki amir, kararlarda hukuka aykırılık gördüğü takdirde idari yargıya başvurabilir. Büyükşehir Belediye Meclisleri her dönem başında üyeler içinden 5 ila 9 kişiden oluşan komisyon kurabilir. Komisyonlarda meclisteki partilerin çoğunluğuna göre üyeler yer alır. İmar ve Bayındırlık, çevre ve sağlık, plan ve bütçe, eğitim, kültür, gençlik ve spor ve ulaşım komisyonlarının kurulması zorunludur.

5216 sayılı kanun madde 12'ye göre Büyükşehir Belediye Meclisinin başlıca görev ve yetkileri;

- Büyükşehir belediyesinin plan program ve bütçesini görüşüp karara bağlamak
- Büyükşehir nazım imar planını yapmak
- İlçe belediye meclislerince kabul uygulama imar planları ile bütçeleri tetkik ederek aynen veya değiştirerek kabul etmek.
- İlçe belediyelerince yürütülen hizmetlerde uyum ve koordinasyonu sağlayıcı kararlar almak.
- Meydan, cadde, sokak ve parklara isim vermek
- Hizmetlere ilişkin ücret tarifelerini belirlemek
- Borçlanmaya şirket kurmaya ve mahalli idare birliklerine katılmaya karar vermek vb. şeklinde sıralanabilir.

2.5.3.2 Büyükşehir Belediye Encümeni

Belediye Başkanı, başkan olmak üzere; büyükşehir meclisi üyelerinin içinden gizli oyla seçilen beş üye ile genel sekreter ve mali hizmetler birim amiri olmak üzere her yıl için belediye başkanının birim amirleri arasından seçeceği beş üye encümeni oluşturur. Belediye Başkanının encümene başkanlık etmediği toplantılara büyükşehir belediyesi genel sekreteri başkanlık eder. Büyükşehir belediye encümeninin görev yetki ve sorumlulukları ile ilgili 5216 Sayılı kanunda hüküm yoktur. 5216 sayılı kanunun 28.maddesi “ Belediye kanunun ve diğer ilgili kanunların bu kanuna aykırı olmayan hükümlerinin ilgisine göre Büyükşehir, Büyükşehir ilçe ve ilk kademe belediyeleri hakkında da uygulanır. Hükümü gereği büyükşehir encümeninin büyükşehir ölçeğindeki işlerde belediye

encümenin görev ve yetkilerine benzer yetkilere sahip olduğu söylenebilir (Şengül 2016, 140).

2.5.3.3 Büyükşehir Belediye Başkanı

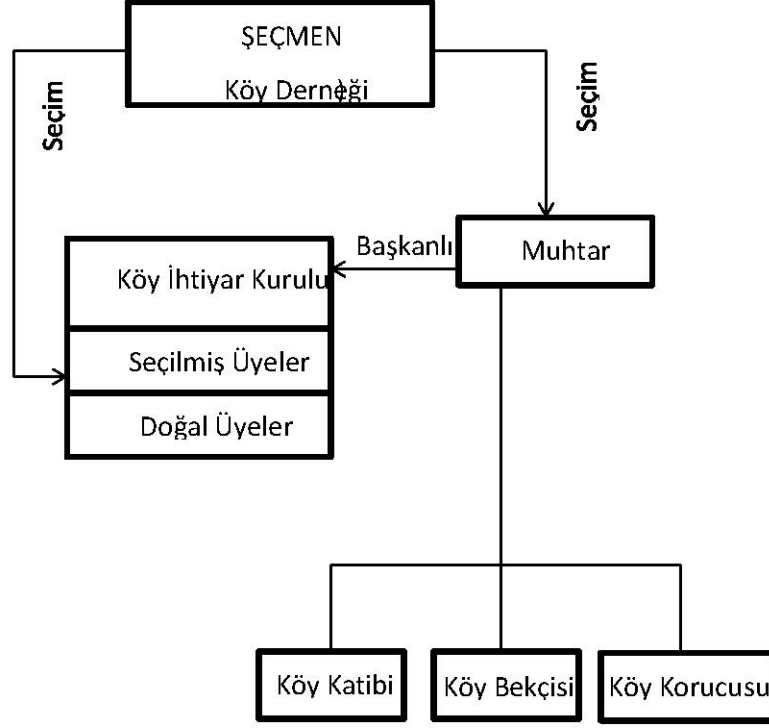
Büyükşehir Belediye Başkanı Büyükşehir Belediyesinin başı ve tüzel temsilcisidir. 5216 sayılı kanun madde 17 büyükşehir belediye başkanını bu şekilde tanımlar.

Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki seçmenler tarafından ilgili kanunda belirtilen esas ve usullere göre beş yıl için seçilir. 5216 sayılı kanunun 18.maddesinde görev ve yetkileri anlatılmıştır.

Büyükşehir Belediye Başkanları görevleri süresince siyasi partilerin yönetim ve denetim organlarında görev alamaz profesyonel spor kulüplerine başkanlık edemez ve yönetiminde bulunamazlar. Ülkemizde uygulanan seçim biçimi güçlü başkan modelini karşımıza çıkarır. Halk tarafından seçilmiş olması demokratik açıdan başkanı meşru kılar. Başkan, meclis ve encümenin başkanıdır ve bu karar organlarının gündemlerini belirleyici konumdadır. (Şengül, 2016: 142-143)

2.5.4 Köy Yönetimi

Köy Derneği, Köy İhtiyar Meclisi, Köy Muhtarından oluşan organlarıyla ülkemizin en küçük mahalli yönetimi olan köyler, 1924 yılı 442 sayılı kanunda tüzel kişilik kazanmış; 150-2000 arasında nüfusa sahip yerleşim yeri olarak tanımlanmıştır. Lakin 5393/4 maddede belirtildiği gibi, yeni belediyenin kurulumu için 5000 ve üzeri nüfusa ihtiyaç olduğundan bunun altındaki yerleşim yeri köy olarak tanımlanabilir. Organların seçimlerinde 2972 Sayılı kanun uygulanır. Kanunda anlatıldığına göre; köydeki işler mecburi ve köylünün isteğine bağlı işler olmak üzere ikiye ayrılır. Kadın ve erkek köylülerin toplanarak oluşturduğu, muhtarlarla ihtiyar heyetini seçmeye hakkı olan köy derneği, köy derneğinin 5 yıl için seçtiği köy muhtarı, seçimlik ve doğal üyelerden oluşan ihtiyar meclisi, köyün organlarıdır. Köyler ülkemizde gerek mali kaynakların az oluşu, gerek de genç nüfusun şehirlere göç etmesi ile istenilen düzeyde bir yerel yönetim birimi olmaktan uzaktır.

Şekil 2.2: Köy Teşkilatı Şeması

Kaynak: (Gözübüyük, 2015: 206)

3 TÜRKİYE'DE BELEDİYE MECLİSLERİ

Bu bölümde Türkiye'de belediyeçiliğin tarihsel gelişimi irdelenecek, ilk anayasa olan 1876 Anayasasından, Kurtuluş Savaşı sırasında çıkarılan 1921 Anayasasına, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk anayasası 1924 Anayasasından, bir ihtilal anayasası lakin son derece özgürlükçü bir anayasa olan 1961 Anayasasına ve değiştirilmesi sürekli gündemde olan yürürlükteki 1982 Anayasasına değin tüm anayasalardaki yerel yönetimlerin devlet yapısı açısından önemine değinilecek, 5393 sayılı kanun gereğince ilçelerdeki temsil, meclisin denetimi, ihtisas komisyonlarının kuruluşu ve bu komisyonlara meclis dışından katkının nasıl ve hangi şartlarda olabileceği sorgulanacaktır.

3.1 Belediyelerin Tarihsel Gelişimi ve Yapılanması

Ülkemizde belediyeçilik pek köklü bir geçmişe malik olmamakla beraber, Tanzimat fermanından sonra olgunlaşmaya başlamıştır (Keleş, 2014: 157). Tanzimat fermanının getirdiği özgürlükçü rüzgâr imparatorlukta azınlıkların haklarını artırmış, aynı zamanda da ilk modern anlamda mahalli idare bu dönemde görülmüştür. Belediye teşkilatının kurulması ise; yabancı askerlerin İstanbul'da bulunduğu süre boyunca sorunların çözümü amacıyla; Fransa da uygulanan komün idaresi örnek alınarak, 16 Ağustos 1854 tarihli resmi belge ile İstanbul Şehremaneti İdaresi kurulmuştur (Nadaroğlu, 2001: 199). Şehremini denilen, sultanın atadığı ve on iki azadan oluşan meclis bulunmakla beraber; bu sistem sadece bir yıl sürmüş, intizam- ı şehir komisyonu kurulmuş bu komisyon; şehri 14 idareye ayrılmasını uygun bulmuş lakin 1858'de Beyoğlu-Galata'da Altıncı Belediye-i Daire kurulabilmiştir. (Altıncı Belediye-i Daire isminin verilmesi, Tanzimat Fermanının en önemli isimleri Mustafa Reşit Paşa ve Ali Paşa Paris te elit kesimin oturduğu Altıncı Daire semtinde oturmaları dolayısı iledir.) Sonra çıkarılan kanun ile İstanbul haricindeki yerlerde belediyelerin ilk örnekleri oluşmaya başladı. (Oktay, 2013:42). 1868 senesinde bu şekilde İstanbul da 14 belediye daha kuruldu, hepsinin yönetimine de fahri sıfatı ile

emekli olmuş kişiler getirilirken, bu dairelerin çoğunda belediye meclisleri oluşturulup, personeli atanmadı. (Ortaylı, 2012: 506)

Gerek imparatorluğun yaşadığı sürekli toprak kayıpları gerekse batılı anlamda yapılan yeniliklerde devamlılığın olmaması Osmanlı Ülkesinde belediyeçiliğin istenildiği düzeye getirilememesine neden olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarına kadar Osmanlı döneminde çıkarılan çeşitli kanunlarla belediyeler yönetilmiş ise de; yeni 'Belediye Kanunu' ile artık modern Türkiye için yeni bir belediyeçilik sayfası açılmıştır. Bunu takip eden senelerde de belediyelerin verdiği hizmetleri düzenleyen birçok kanun yürürlüğe girmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra valiler illerin yönetimi ile birlikte belediye başkanlığını da yürütmüşlerdir. 1948'de Ankara'da ve 1954'de İstanbul'da vali, belediye başkanlığından ayrılmıştır. 1961 Anayasası'nda belediye başkanının meclis içerisinden değil, tamamen halkoyu ile seçilmesi benimsenmiş, 19.07.1963 tarihli 307 sayılı kanunla, artık bu durum yasalaşmıştır. 1580 sayılı belediye kanunu çeşitli düzenlemeler ile 74 yıl yürürlükte kalsa da; değişen demokrasi anlayışı ile kaldırılmıştır. (Tortop vd. 2008: 333)

3.2 Belediye İdari Yapısı Üzerine Yapılan Tartışmalar

Yerel yönetimlerimizin sorunları öncelikle iki ana grupta ele alınabilir. İlk olarak yerel yönetimlerimizin topluma yeterince kaliteli, hızlı ve aynı zamanda ekonomi ölçülerine uygun hizmet üretememeleri, ikincisi ise özerk, güçlü ve demokratik niteliğe sahip kurum olmamalarıdır. Merkezîyetçi-Bürokratik yönetim anlayışı demokratik, güçlü yerel yönetimi, dolayısıyla yerel demokrasiyi dışlar. Bir başka yönüyle de yerel seçmene, yerel siyasetçilere, yerel demokrasiye güvensizlik, inançsızlık anlamı taşır. Hemşeri bilincinin azlığı, yerel yönetimin kendisinin doğrudan ve en yakın demokratik yapı olduğunun halk tarafından algılanmasında ve yerel yönetimleri seçimler arasındaki dönemlerde etkili biçimde denetlemelerini ve sorgulamalarını, yerel hizmetlerin yürütülüşü ile ilgili isteklerini ve dileklerini sivil toplum kuruluşları aracılığı ile yerel yönetimlere yansıtılmalarını da geniş ölçüde önlemektedir. (TÜSİAD, 1995)

Türkiye'de yerel yönetim çalışanlarının birçok açıdan merkeze bağlı olması Türk belediye sisteminin merkezîyetçi yapısının en dikkat çeken özelliği olarak

sıklıkla gündeme gelmektedir. Yerel yönetimlerle ilgili kamuoyunun sürekli gündeme getirdikleri yerelleşme ya da her belediyenin kendi kadrosunu oluşturma taleplerinin, ne kadarının etkin ve akılcı bir belediye bürokrasisinin oluşturulması; ne kadarının merkezden gelen bürokratik etkilerin azaltılmasına dönük olduğu pek bilinmemektedir. Lakin belediye bürokrasisi ile alakalı konular tartışıldığında belediye personelinin merkeze bağımlılığı ve yetişkin ve konunun ehil uzmanların kısıtlılığı en çok gündeme gelen konulardandır. Gittikçe karmaşıklaşan ve büyüyen kentsel işlevlerin karşılanması için büyüyen kentsel örgütlerin yarattığı uzmanlaşma ve bilgi birikimi çoğu zaman seçimle gelen yöneticilerle olan ilişkilerde önemli önemli bir odak noktası haline gelmektedir. Bunun yanı sıra özellikle kent planlaması, çevre mühendisliği gibi özel uzmanlık gerektiren konularda bilgi sahibi olan ve uzmanlıkları sebebiyle karar alma aşamalarında önemli rolleri olan teknokratlar, etkin ve akılcı bir bürokratik yapının farklı bir unsuru olarak öne çıkar. (Erder & İncioğlu, 2008: 45-46)

Yerel halkı geliştirmeyi, toplu tüketimi özendirmeyi, projelerde yenilikçilik ve üretkenliği görev edinen yerel hizmetler yerel yönetimler vasıtası ile gerçekleştirilir. Yasal sınırlar çerçevesinde yerel yönetimin hizmeti üstlenmesi, üretmesi, dağıtması, kendi yetkisi içindedir. Lakin hizmetin üretilmesi ve dağıtılmasının tümüyle yerel yönetimce gerçekleştirilmesi gerekmez. Önemli olan, bu sorumluluğun yerel yönetime ait olmasıdır. Hizmet, yerel yönetimce, karma ya da özel şirketlerce ya da doğrudan halk tarafından da görülse, hizmetin sorumluluğu yerel yönetimin olacaktır. Yerel hizmetler, yerel yönetimlerin birimlerince belirlenir. Bu hizmetler, esas olarak kamusal hizmetlerdir. Ancak, kamusal olmamakla beraber, halk tarafından önem arz eden hizmetler de yerel yönetimlerce üretilebilir. Yerel yönetimler, halka en yakın yerel yönetim biriminin sorumluluğu altındadır. Halka yapılacak hizmetin yerel yönetim birimleri arasında bölüştürülmesinde, bu ilkeye uyulur. (Toki & Iula-Emme, 1993: 36) Anayasalar; demokratik ülkelerde devletin yapısını, işleyişini, temel hak ve özgürlüklerin sınırlarını hukuk çerçevesinde belirleyen belgelerdir. Merkezi yönetim ile yerel yönetim arasındaki ilişkiyi belirler. Osmanlı döneminden bu yana tüm anayasalarda yerel yönetimlere ciddi biçimde

değinilmiş, darbe anayasalarında bile halka devletin onun için var olduğunu açıklamaya çalışılmıştır.

3.2.1 1876 Anayasası (Kanun-i Esasi)

Kanun-i esasi yapılırken Fransa ve Belçika devletlerinin anayasaları incelenmiş ve yararlanılmıştır. Toplamda 119 maddedir ve yerel yönetimlere 108-112.maddelerinde değinilmiştir. Buradaki meclisle ilgili ayrıntı 110.maddede meclislerin çeşitli konularda üst makamlara görüşlerini bildirmesi ile ilgilidir. 1876 Anayasası, kendinden sonra gelen anayasalara fikir vermiş, yetki genişliği ve yerinden yönetim ilkelerini uygulamaya koymuştu. 108.maddede yetki genişliği ve yerinden yönetim denmesi ile kimi sorumluluklar merkezi yönetim tarafından yerel yönetimlere verilmiştir. Aynı zamanda anayasada belirtildiği gibi vilayetin mahalli görevleri yerel yönetimlere bıraktığından bu anayasada ilk olarak yerinden yönetim anlayışı güdülmüştür. Bu anayasa ilk olması ve yerel yönetimleri ilk kez tanınmasına karşın belediye başkanının halk tarafından seçilmesine olanak vermiyordu. Belediye başkanı merkezden atanmaktaydı, anayasanın ilanından bir sene sonra çıkarılan 1877 Der saadet Belediye Kanunu ve Vilayet Belediye Kanununa göre ise belediye başkanı olacak kişinin merkezden atanmasını değil, belediye meclis üyeleri tarafından atanmasını benimsemişti. 1876 anayasası kendisinden sonra çıkarılan anayasalara ilkelerinden vermiş, belediye işleri, vilayet merkezinde ve taşrasında meclis tarafından yönetilecek (başkanın meclis tarafından seçilmesi kaydıyla) aynı zamanda da bu meclislerin üyelerinin seçilme şekilleri kendilerine özel kanunlarla olacaktır.

3.2.2 1921 Anayasası (Teşkilat- ı Esasiye Kanunu)

Bilindiği üzere bu anayasa yapıldığında kurtuluş savaşı devam etmektedir, dolayısıyla zor koşullar altında çıkarılmış ve bu zor koşullara rağmen yerel yönetimlere birçok açıdan önem vermiştir. Lakin bu anayasa Osmanlının merkezi yönetime önem veren düşüncesini geliştirmiştir. 23 maddelik bu anayasanın birçok maddesinde il yönetimi konusu işlenmiş, binaenaleyh belediyelerin yönetimine ilişkin bir düzenleme olmamasına rağmen, il ve nahiyelerde seçimle gelen meclislere yetki veren ve onları kuvvetlendiren 1921 anayasası yürürlükte az bir süre kaldığından, düşünölen yapısal reformlar hayata

geçirilememiştir. Önceki anayasadan değişik olarak vilayet ve bucaklara özerklik ve tüzel kişilik sağlamıştır. Şöyle ki; 13.madde illerde, meclis, yönetim kurulu ve başkan olarak üç organ mevcuttur demektedir. Başkan ve yönetim kurulu yürütme, meclis ise karar alma organı idi. Bu anayasaya göre yalnızca merkezle yerel yönetim arasında sorun oluştuğunda müdahale yetkisine sahip olan bir vali de Büyük Millet Meclisi'nin ildeki temsilcisi olarak görev yapacaktı. 16.madde ise; nahiyelere tüzel kişilik ve özerklik vermişti, Bu iki hüküm memleketin içinden geçtiği hassas durum nedeniyle gerçekleştirilemedi. Ayrıca Anayasa yerel yönetimin yapması gerekli işleri saymış, bunu güvencesi altına almıştır.

3.2.3 1924 Anayasası

Cumhuriyetin ilanından sonra yürürlüğe giren bu anayasa 1921 anayasasının yerel yönetimlere verdiği destekten ziyade daha çok 1876 anayasasını anımsatmıştır. 1921 anayasasında hukuki kazanım elde eden nahiyeler, bu anayasa ile kazanımlarını kaybetmişlerdir. 1924 Ankara Şehremaneti Kanunu ve 1930 yılında çıkarılan 1580 sayılı kanun ile anayasanın yerel yönetimler açısından eksikliği giderilmeye çalışılmıştır. Anayasa 91.maddesinde; Kanun-i Esasi'de olan görev ayrımı ve yetki genişliği ilkelerini aynen benimsemiş, gerçekte erkler arasındaki ayrım olmamakla birlikte, merkezle yerel arasındaki farklı görev tanımları olduğu ayrımını anlatmıştır. Kurtuluş savaşı içerisinde yapılan 1921 ve Cumhuriyetin ilanından sonra hazırlanan 1924 anayasaları yerel yönetimlere önem vermesine rağmen 1946 yılına kadar sürecek tek partili dönemde demokrasi açısından gelişme kaydedilmemiştir.

3.2.4 1961 Anayasası

Anayasa 1960 askeri darbesinden sonra yapılmasına rağmen son derece özgürlükçü ve demokratik bir anayasa olarak yerini almıştır. Yerel yönetimlerin 112. ve 116.maddelerinde işlevlerini anlatmıştır. Yargı yoluyla denetim bu anayasa ile hükme bağlanmış, ayrıca belediye başkanını belediye meclisi içerisinde değil de halk tarafından seçilmesini ilke edinmiş, meclisin feshini ise bakanlar kurulundan alıp Danıştay'a vermiştir. Bu anayasa her ne kadar demokrat ve özgürlükçü ise de; belediyelerin gelirlerine ilişkin bir düzenleme yapılmamış, yaptıkları işlere göre gelir elde etmelerini uygun bulmuştur. İdari

vesayet mekanizmasını ise yerel yönetim-merkezi yönetimin ilişkilerini kanunla uygulama yapılacaktır diyerek saklı tutmuştur.

3.2.5 1982 Anayasası

1982 Anayasası da tıpkı selefi gibi darbe anayasasıdır. Buna karşın selefi anayasa kadar demokrat değildir ve idari vesayeti bir ilke olarak kabul etmektedir. Bunu da 127. maddesinde açıklamıştır. Yerel yönetimler kendi aralarında birlikler kurabilir lakin bu birliklerin kurulabilmesi için Bakanlar Kurulu iznini almak anayasaya göre şarttır. Anayasada yürütme organının belirlenmesine ilişkin bir açıklama bulunmamaktadır. Belediye Başkanı ve Köy Muhtarı seçimle işbaşına gelirken, valiler il özel idaresine atama yolu ile gelmektedir. (Şengül, 2016:48) En önemli düzenlemelerinden biri de önceki anayasa da yerel yönetimlerin denetiminin sadece yargı tarafından yapılacağını benimsemişken 1982 anayasası bunu kabul etmekte ve ek olarak düzenlemede bulunmuştur, İçişleri Bakanı, görevleri ile bir suç unsuru olarak tanımlanan filleri işleyen ve haklarında soruşturma ya da kovuşturma açılan yerel yönetim organları ve yerel yönetim organlarının üyelerini yargı kesin hüküm verinceye kadar görevden uzaklaştırabilir. (Şengül, 2016: 49)

3.3 İlçe Meclislerinde Temsil, Karar Alma ve Denetim İşlevi

3.3.1 Belediye Meclislerinde Temsil

Yerel yönetimler halka en yakın demokrasi enstrümanlarından biri olduğundan halktan geniş kesimlerin siyaset yapmasına ve çözüm üretmesine olanak sağlar. Bir vatandaş yaşadığı ilçenin belediye meclis üyesi olabilir. Aynı meclis üyesi yaşadığı belediye ile beraber yaşamalıdır. Sadece meclis toplantısı olduğunda belediye meclis salonuna gidip el kaldırmaz, bilgisi ve donanımı dâhilinde gerek ihtisas, gerekse encümen üyeliği yaparak, belediye organizması ile ilgili azami ölçüde bilgi sahibi olur. Bu organizmayı içinde bulunduğu rahatlıkla denetler, aynı zamanda halkın içinden geldiğinden belediye ile halk arasında köprü görevi görür. Küçük ölçekteki mahalli idarelerde doğrudan demokrasi tam anlamıyla gerçek demokrasiye en yakındır. Her vatandaş fikrini açıkça beyan etmektedir. Yerel yönetim büyüdükçe de temsilci sayısı azalmakta bu

temsilcinin temsil ettiği farklı kesimler olmaktadır. Her kesimin istediği temsilci olmamaktadır. (Oktay, 2013: 36)

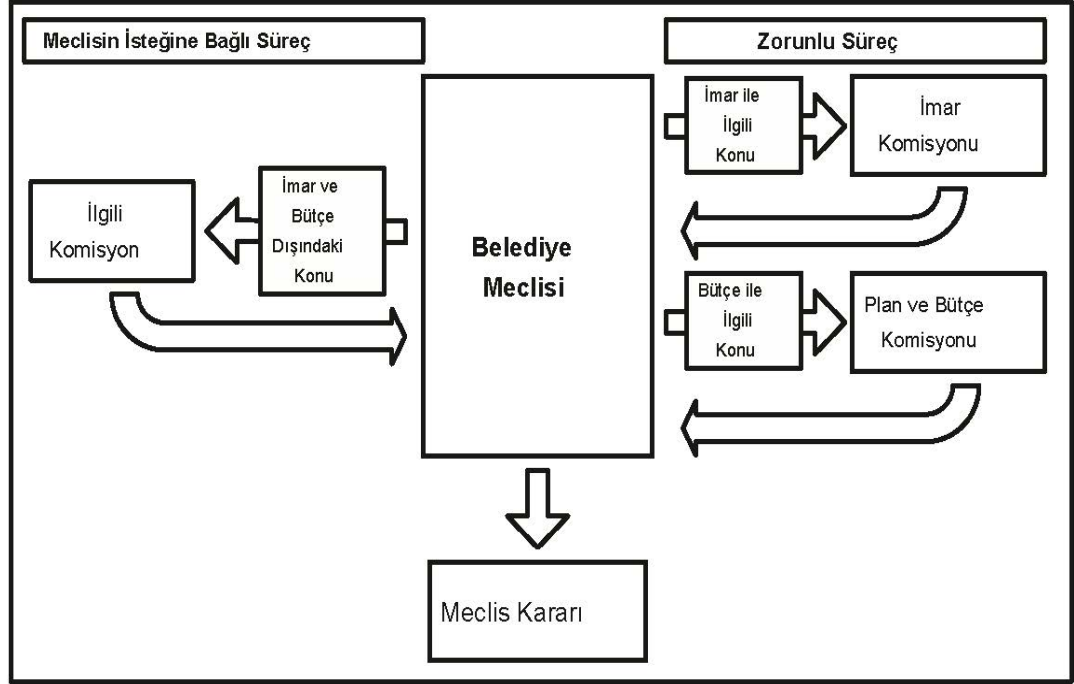
Şekil 3.1: İlçe Meclisinde Komisyonların Seçimi

Kaynak: (Güngören Belediye Başkanlığı, 2017)

3.3.2 Belediye Meclislerinde Denetim

Yürürlükteki belediye kanunu madde 26; Meclisin (Belediye Meclisi), bilgi edinme ve denetim yetkisini anlatmaktadır. Buna mukabil meclis bu sayılan şekillerde meclisi denetler ve gerekirse başkan sorumlu olur. Meclis üyeleri belediyede gerçekleşen işler için bilgilendirme talep ederlerse, yazılı yahut sözlü soru sorma yöntemini tercih edip meclis başkanlığına verebilirler. Bu soru önergelerini bizatihi başkanın kendisi veya onun görevlendirdiği bir kişi cevaplandırır. Belediye meclislerinin genel görüşmeleri de bir denetim yoludur. Şöyle ki Belediyenin gerçekleştirdiği faaliyetlerle alakalı mecliste genel görüşme olabilmesi için, ilgili kanun belirli sayıdaki meclis üyesinin istemesini zorunlu tutmuştur. Genel görüşme başlarken meclis üye tam sayısının üçte birinin meclis başkanlığına istekte bulunması ve meclisin kabul ederse bu görüşme gerçekleşir. (Şengül, 2016: 103)

Yıllık faaliyet raporları belediye meclisinin hem bilgi edinmesi hem de belediyenin yaptığı işleri denetlemesi bakımından kuvvetli bir yöntemdir. Aynı kanun faaliyet raporunun tanımını yapmıştır. Faaliyet raporu belediye tarafından bir yılda yapılanların meclise, dolayısı ile halka bir nevi hesap verilmesidir. Meclis üye tam sayısının dörtte üçü başkanın sunduklarından tatmin olmadığında yetersizlik kararı verilir ve meclis başkan vekili bu kararı o mahallin en büyük mülki idari amirine gönderir. Vali bu kararı gerekçesi ile beraber Danıştay'a götürür. Danıştay bu yetersizlik kararını onarsa belediye başkanı başkanlıktan düşer. (Şengül, 2016: 103) Bununla beraber ülkemizde bu kararın mecliste alınabilmesi için meclisin büyük çoğunluğunun onaylamaması gerekir, parti ortak görüşü meclise yansıdığından meclis bu orana çok zor ulaşır, ulaştığı zaman da son sözü Danıştay söyleyeceğinden başkanın düşmesi bu şartlarda çok zordur. Belediye meclisinde farklı bir denetim mekanizması gensorudur. Başkanın yaptığı iş karşısında meclis üyeleri gensoru önergesi verebilirler. Başkan hakkında gensoru önergesi meclisin üye tam sayısının en az üçte biri oranındaki üyenin imzasıyla verilir. Gensoru gündeme meclis üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Meclis gensoru önergesini gündeme alırsa tıpkı faaliyet raporundaki gibi yol izlenerek başkanın düşmesi yönünde karar alınır. Burada önemli olan gensoru mekanizmasının gerçekten amacı dışında kullanılmamasıdır. Belgeyle ispatlanmaya açık olmalıdır. Meclis üyesi başkana kızıp meclis başkanlığına gensoru vermemelidir. Başkan da kendisine karşı verilmiş olan gensoruyu belge ve gerçek delillerle cevaplandırmalıdır.

Şekil 3.1: Meclis gündemine alınan konunun komisyona havale edilişi.

Kaynak: (Oktay, 2013:88)

3.3.3 Belediye Meclislerinde Komisyonlar

Ülkemizde büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görevleri kanunlarla belirtilmiştir. Lakin mecliste görüşülecek bir konuda tüm meclis üyelerinin uzmanlaşmış olması çok zordur. Dolayısı ile meclis toplantılarına görüşülmek için gelen konuların uzmanlaşmış kişilerce araştırılıp incelenmesi ve diğer meclis üyelerine bir rapor olarak sunulması çalışmaların hızlı, düzenli ve en önemlisi meclisin verdiği kararın ne olduğunun bilincine varması açısından çok önemlidir. Belediye kanuna göre ihtisas komisyonları en az üç en fazla beş kişiden oluşur, Başkan ve başkan yardımcılarının üye olamadığı ve meclisin çalışma süresine karar verdiği komisyonlar, en fazla bir sene görevde kalırlar. Aynı kanuna göre meclis hangi komisyona ihtiyacı varsa onu kurabilir. Üyeler birden fazla komisyonda görev alabilirler. İlçe meclisi her komisyona eşit miktarda üye seçmeyebilir. İmar Komisyonu için 5 üye seçilmiş, Eğitim Komisyonu için 3 üye yeterli görülmüş olabilir. Komisyonlara genellikle siyasi partiler aday gösterir, istisnai olarak üyeler partilerinin adına komisyon üyeliğine aday olabilirler. Bir üye birden çok komisyonda görev alabilir. Komisyonlardaki toplam üye sayısı meclis üye tam sayısından fazlaysa

komisyonlara üye veremeyen siyasi partilerin üyeleri ile hiçbir siyasi partiye üye olmayan bağımsız üyeler komisyonlara üye olabilirler. (Oktay, 2013: 87)

Çizelge 3.1: Ülkemiz belediyelerinde kurulan çeşitli komisyonlar

Komisyonun Niteliği	Azami Çalışma Süresi(Gün)
İmar	10
Bütçe	5
Eğitim, Kültür, Gençlik, Spor	5
Tarife ve Esnaf	5
Çevre ve Sağlık	5
Hukuk	5
Sosyal Hizmetler	5
Diğer	5

Kaynak: (Oktay, 2013: 87)

İhtisas komisyonları, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplandıktan sonra başkan ve başkanvekilini seçer ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile kararlarını alır. Herhangi bir komisyonda üyelere biri eksilirse meclis yeni üye seçer, yalnız bu yeni üye yerine seçildiği üyenin kalan komisyon üyeliği seçimin kadar çalışır. Komisyon toplantılarına üst üste üç kere mazeretsiz katılmayan üyenin üyeliği meclis karar alırsa düşürülebilir, partisinden istifa eden meclis üyesinin komisyon üyeliği de düşer. (Oktay, 2013:87) Bu komisyonlara görev yapan meclis üyelerine katıldıkları her toplantı için, belediye başkanına ödenen aylık brüt ücretin günlük miktarının üçte birini geçmemek üzere tutarı meclis tarafından belirlenen hakkı huzur adıyla anılan ücret ödenir. Hakkı huzur ödenecek gün sayısı ancak kanunla belirtilen toplantı günü adedince olabilir. İhtisas Komisyonlarının toplantıları bittikten sonra komisyon raporları halka açık şekildedir sunulur, bu da yerel demokrasi açısından güvenilirlik ve şeffaflığı daha yüksek seviyeye çıkarır. İhtisas komisyonlarına katkı ise şu şekilde olabilir; 5393 sayılı kanun komisyon toplantılarına dışarıdan katılacak kişileri belirtmiştir. Sayılan kişiler oy hakkı olmaksızın, görev ve uzmanlık alanına giren konularda komisyon toplantılarına katılıp görüşlerini belirtebilirler. Komisyon toplantılarına halk katılamaz. Lakin kanunda anlatıldığı şekliyle kimlerin katılımının hangi durumlarda

gerçekleşeceği ya belediye meclisinin genel olarak önceden aldığı kararla, ya da herhangi bir komisyona özel karar alınabilir. Meclis herhangi bir karar almazsa meclis komisyonu süreçle ilgili olarak önlemleri alıp katılımı sağlayabilir. (Oktay, 2013: 90)

Şekil 3.2: Mecliste Yapılan Oylamanın Divan Katiplerince Sayılması ve Tutanaklara Geçirilmesi.

Kaynak: (Güngören Belediye Başkanlığı, 2017)

3.3.4 Denetim Komisyonu

Yürürlükteki Belediye kanunu madde 25’de; İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000’in üzerindeki belediyelerde, belediye meclisi, her ocak ayı toplantısında belediyenin bir önceki yıl gelir ve giderleri ile bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin denetimi için kendi üyeleri arasından gizli oyla ve üye sayısı üçten az beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur. Komisyon, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşur. Komisyon, belediye başkanı tarafından belediye binası içinde belirlenen yerde çalışır ve çalışmalarında kamu personelinden ve gerektiğinde diğer uzman kişilerden yararlanabilir. Şeklinde meclis denetim komisyonlarının kurulmasını ve çalışma biçimini anlatmıştır. İl, ilçe ve nüfusu on binin üzerindeki belediyelerde, meclis her senin ilk

toplantısında önceki yıla ait gelir ve giderleri ayrıca kayıt ve işlemleri için meclisin içinden gizli oylama şeklinde en az üç en fazla beş kişiden fazla olmamak kaydı ile oluşur. Meclis aritmetiğine göre komisyon içerisine mecliste sandalye oranlarına göre partilerin temsilcileri katılır. Komisyon çalıştığı süre boyunca belediye unsurlarından ve uzmanlardan yardım alabilir. Çalışmasını kırk beş iş günü içinde tamamlar ve buna ilişkin raporunu mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunar. Sunduğu raporda suç olan konuların varlığı tespit edildiği takdirde meclis başkanlığı tarafından suç duyurusunda bulunulur.

3.3.5 İhtisas Komisyonlarına Meclis Dışından Katkı Nasıl Olabilir?

5393 sayılı kanun komisyon toplantılarına katılacak kişileri belirtmiştir. Sayılan kişiler oy hakkı olmaksızın görev ve uzmanlık alanına giren konularda komisyon toplantılarına katılıp görüşlerini belirtebilirler. Komisyon toplantılarına halk katılamaz. Lakin kanunda anlatıldığı şekliyle kimlerin katılımının hangi durumlarda gerçekleşeceği ya belediye meclisinin genel olarak önceden aldığı kararlar ya da herhangi bir komisyona özel karar alınabilir. Meclis herhangi bir karar almazsa meclis komisyonu süreçle ilgili olarak önlemleri alıp katılımı sağlayabilir. (Oktay, 2013: 90)

4 GÜNGÖREN İLÇE BELEDİYESİ ve MECLİSİ

Bu son bölümde ise örnek gösterilen ilçe olan Güngören ilçesinin tarihi, fiziki ve demografik durumu tanımlanacak, Güngören Belediyesi'nde görev yapan başkanlar anlatılarak, belediye ile ilgili kısa bilgiler verilecek, kuruluşundan günümüze Belediye Başkanlığı ve Belediye Meclis üyeliği seçimleri sonuçları incelenip, sonuçlar tablolar halinde sunulacak, meclis içerisinden seçilen üyelere soru cevap şeklinde meclisin işlevselliği ve meclisin ilçeye etkileri konularında sorular yöneltilecek ve alınan cevaplar yorumlanacaktır

4.1 Güngören İlçesine Ait Bilgiler

4.1.1 Güngören İlçesinin Coğrafi Konumu

Güngören İstanbul'un 39 ilçesinin 7,2 kilometre kare alana sahip yüzölçümü ile en küçüğü olup, Çatalca yarım adasında bulunur. Doğusunda Zeytinburnu, Esenler ile Güneyinde Bakırköy, Batıda ise Bahçelievler vardır. İlçe 11 mahalleden oluşmaktadır.

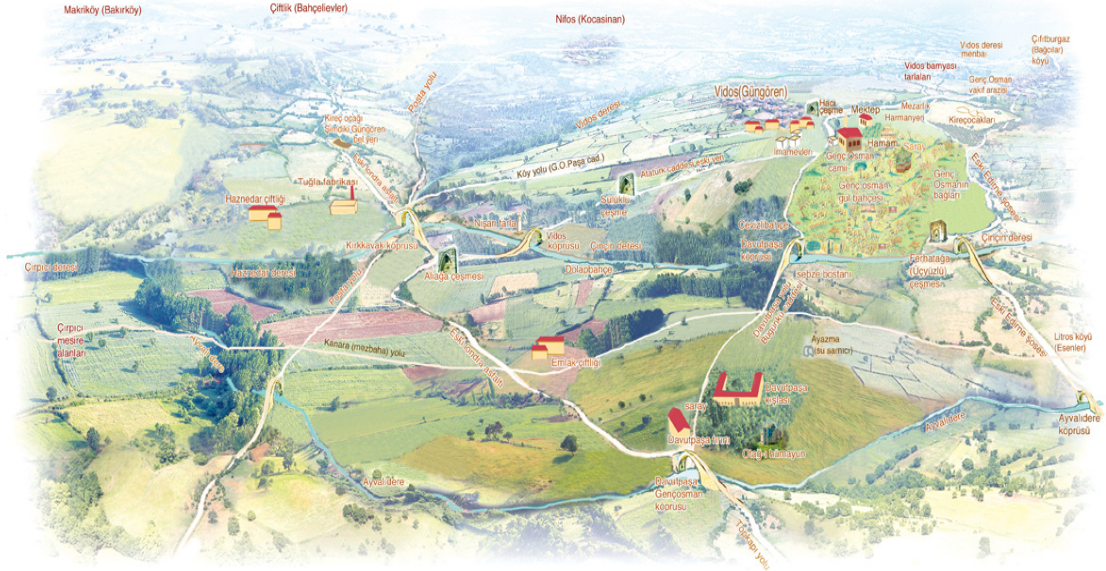

Şekil 4.1: Güngören'in Konumu

Kaynak: (Güngören Kaymakamlığı, 2017)

4.1.2 Güngören İlçesinin Tarihi

1966 yılına kadar Mahmutbey Bucağına bağlı bir köy olarak kalmış bu yıl belediye örgütü kurulmuştur. 1984 yılında ise Bakırköy Belediyesine bağlı bir şube olmuştur. 1992’de Bakırköy’den ayrılmış 1993’de ise Esenler’den ayrılıp ayrı bir belediye olmuştur. İlçenin tarihine bakılacak olunursa; Cumhuriyet öncesinde Kâğıthane ve Göksu’dan sonra gelen dinlenme alanıdır. Vitos ismi ile anılan Güngören; Bizans ve Osmanlı zamanında İstanbul’un su ihtiyacını karşılayan ana merkezlerden biridir. 1611 yılında yapılan Gençosman Camii ve Çeşmesi günümüzde çeşitli tamiratlardan geçerek varlığını korumaktadır.

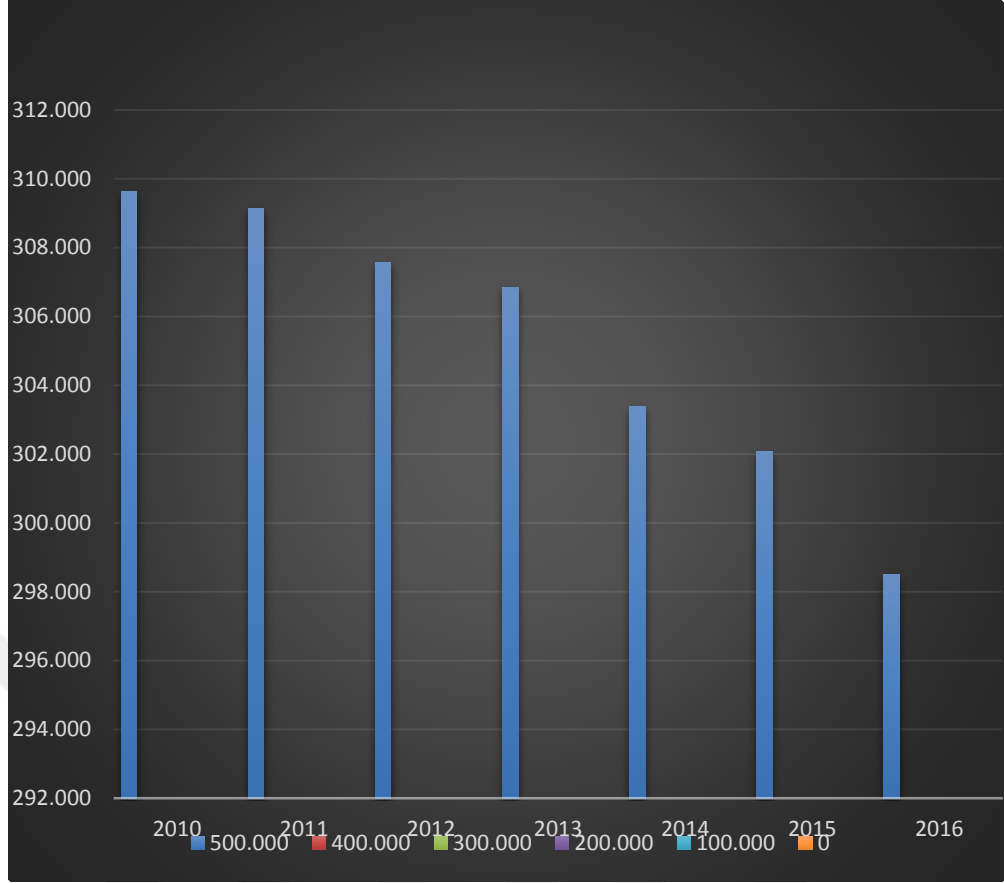

Şekil 4.2: Güngören 1950’li yıllar

Kaynak: (Güngören Kaymakamlığı, 2017)

4.1.3 Güngören İlçesinin Nüfusu

İlçenin nüfusu İstanbul’a 1950’lerden başlayarak artan göçlerden nasibini fazlasıyla almış, 1970 yılında 40.160 kişi olan ilçe nüfusu 2008 yılına kadar sürekli artış göstermiş bu tarihten sonra ivmenin yönü azalmaya dönmüştür. Gündüzleri iş ve moda merkezi olan Merter’de nüfus artmakta ise de bu nüfusu pek fazla etkilememektedir. Güngören ilçesi nüfusu 2016 yılı itibarı ile 298.509 kişidir. Bu nüfus, 150,297 erkek ve 148,212 kadından oluşmaktadır.

Şekil 4.3: Yıllara göre Güngören İlçesi Nüfusu

Kaynak: (Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü, 2016)

4.2 Güngören Belediyesi

1994 yerel seçimlerinde Refah Partisi, 1999 seçimlerinde Fazilet Partisi, 2004.2009.2014 seçimlerinde Adalet ve Kalkınma Partisi Adayı Belediye Başkanlığını kazanmıştır. Sırası ile Yahya BAŞ, İbrahim KURŞUN ve Mevcut olarak Şakir Yücel KARAMAN belediye başkanlığı görevini yürütmektedir. 289 memur, 65 işçi ve 9 sözleşmeli personel çalışmaktadır. (Güngören Belediye Başkanlığı, 2016)

4.3 Geçmiş Dönem Seçimleri ve Mart 2014 Yerel Seçimlerinin Güngören'e Etkileri

Çizelge 4.2: 27 Mart 1994 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Kazanan
Refah Partisi	33.920	26,8	Yahya BAŞ
Anavatan Partisi	33.091	26,2	
Diğer	59.344	47,00	

Çizelge 4.2: 27 Mart 1994 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Meclis Üye Sayısı
Refah Partisi	33.542	26,6	16
Anavatan Partisi	32.461	25,8	9
Diğer	59.990	47,60	6

Çizelge 4.3: 18 Nisan 1999 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Kazanan
Fazilet Partisi	51.193	36,9	Yahya BAŞ
Anavatan Partisi	28.267	20,3	
Diğer	59.985	57,2	

Çizelge: 4.4: 18 Nisan 1999 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Meclis Üye Sayısı
Fazilet Partisi	48.156	34,7	24
Anavatan Partisi	27.915	20,1	7
Diğer	62.521	45,2	6

Çizelge: 4.5: 3.7. 28 Mart 2004 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Kazanan
Adalet ve Kalkınma Partisi	58.888	50,6	Şakir Yücel KARAMAN
Cumhuriyet Halk Partisi	21.976	18,9	
Diğer	35.505	30,5	

Çizelge: 4.6: 3.8. 28 Mart 2004 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Meclis Üyesi
Adalet ve Kalkınma Partisi	57.691	50,0	31
Cumhuriyet Halk Partisi	22.446	19,5	6
Diğer	35.134	30,5	0

Çizelge: 4.7: 29 Mart 2009 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Kazanan
Adalet ve Kalkınma Partisi	73.371	43,8	Şakir Yücel KARAMAN
Cumhuriyet Halk Partisi	47.260	28,4	
Diğer	48.806	27,8	

Çizelge: 4.8: 29 Mart 2009 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Meclis Üyesi
Adalet ve Kalkınma Partisi	72.808	43,1	31
Cumhuriyet Halk Partisi	46.747	27,6	6
Diğer	49.287	29,1	0

Çizelge: 4.9: 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Başkanlığı Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Kazanan
Adalet ve Kalkınma Partisi	93.996	50,4	Şakir Yücel KARAMAN
Cumhuriyet Halk Partisi	57.840	30,8	
Diğer	35.995	18,8	

Çizelge: 4.10: 30 Mart 2014 Mahalli İdareler Genel Seçimi Belediye Meclisi Sonuçları

Siyasi Parti	Aldığı Oy	Aldığı Oy Oranı	Meclis Üyesi
Adalet ve Kalkınma Partisi	93.486	50,1	26
Cumhuriyet Halk Partisi	56.435	30,3	11
Diğer	36.574	19,6	0

Tablolardan da anlaşıldığı üzere Güngören Belediye Başkanlığını 1994 yerel seçimlerinden itibaren Refah Partisi, Fazilet Partisi ve Adalet ve Kalkınma Partisi adayları kazanmış olup; 1994 belediye meclis üye seçimlerinde nispeten partiler arasında homojen bir dağılım olmasına rağmen, diğer seçimlerde iktidar partisinin çoğunlukta olduğu meclis yapısı görülmektedir, dolayısı ile ilçe ile alakalı meclis kararları çoğunlukta olan iktidar partisi meclis üyeleri tarafından kabul edilip uygulamaya konulmakta, muhalefet partisi üyeleri ise kararların incelendiği ihtisas komisyonlarına katıldıklarında kararlar karşısında olumsuzluk gördüğünde kararlara muhalefet şerhi koymaktadır.

4.4 Güngören İlçe Meclisi Üyeleri İle Görüşmeler

Yerel Siyasette Meclis Üyelerinin Etkinliği Nasıl Artırılabilir?

1- Öncelikli olarak meclislerin etkinliği artırılmalıdır. Bizim siyasi geleneğimizde meclisler yürütmeyi destekleyen bir unsur gibi algılanmaktadır. Bunu sağlamak için de meclislere daha nitelikli, belediye kanunun belediyelere yüklediği sorumluluk alanlarında yeterli bilgi ve donanıma sahip, seçmenle diyalogu güçlü kişiler meclis üyesi olarak seçilmelidir. Ayrıca siyasi partilerin veya belediye meclislerinin meclis üyelerini bu konularda bilgilendirecek programlar yapması katkı sunacaktır.

2- Yerel siyasette vatandaşların yerel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik kararların alındığı ve uygulandığı yerler olduğundan katılımcı demokrasinin kurumsallaşması Meclis üyelerinin etkinliğini artırır. Temsilin etkin bir şekilde

gerçekleşebilmesi için adayların halk tarafından tanınması, parti temsilcisi değil de halk temsilcisi ilişkisinin kuvvetlendirilmesi gerekir.

3- Meclis üyelerinin seçiminde bir takım kriterlerin göz önüne alınması gerekmektedir. Öncelikle meclis üyesi olarak seçilecek kişilerin ekonomik özgürlüğünü kazanmış, çevresinde sevilen ve seçilmiş olduğu bölgede oturan veya işyeri bulunan, çevresinde saygınlığı ve dürüstlüğüyle tanınan, çevresinin sorunlarına hakim, organizasyon kabiliyeti kuvvetli, (Meclis üyeleri belediyenin idari yapısıyla oturmuş olduğu bölgedeki halk arasında koordinasyon görevi yürüttüğünden kendini iyi ifade etmesi gerekmektedir) belli periyotlarda Belediye Yönetimiyle (Müdür vs.) meclis üyelerinin kaynaşmasını sağlayan toplantılar yapılmalı, böylece hem kaynaşma sağlanacak hem de sorun oluştuğunda ilk elden ve hızlı bir şekilde çözüm sağlanacaktır.

4- Yerel siyasette meclis üyelerinin etkinliği maalesef mevcut siyasi partiler yasası ile artması çok mümkün görünmüyor. Ancak parti disiplini ile halkın çıkarı arasında sıkışmayan bir yapı oluşturulursa meclis üyelerinin etkinliği artabilir. Halk doğrudan kendi adayını belirlese meclis üyesinin etkinliği artabilir. Ancak halkın doğrudan kendi temsilcisini seçemediği belediyelerin seçilmiş organlarının oluşturulması için düzenlenen seçimler bazı yönlerinden eleştirilmektedir. Bu bağlamda, yerel yönetim seçimlerinde var olması beklenen yüz yüze ilişkilerin ve yakınlığın neticesinde aday-seçmen ilişkisinin daha sağlıklı bir şekilde gelişeceği beklentisi, bu konuda elde edilen verilerle çoğu zaman uymadığı dile getirilmektedir. Bir yandan yerel yönetimlerde oy verme davranışını, büyük oranda ulusal sorun ve politikalar belirlerken, diğer yandan yerel temsilci adaylarının belirlenmesinde yerel seçimlerin etkinliği çok sınırlı kaldığı görülmektedir. Bunun sonucu olarak da aday-seçmen ilişkisi değil parti seçmen ilişkisi geliştiği görülmektedir. Neticede siyasal olanaklara sahip olanlar partilerce aday gösterilmekte ve halk da önüne konan listeyi onaylamak zorunda kalmaktadır. Aday belirleme konusunda, seçimler daha çok parti örgütlerinde yapılmakta, kimi zamanda parti genel merkezleri bu konuda karar verebilmektedir. Böyle olunca da temsilcilerin halkın çıkarlarından çok, parti çıkarlarına göre hareket edeceği düşünülmektedir. Belediyenin seçilmiş organları olan Belediye Meclisi ve Belediye Başkanı üzerinde kamu denetimi sağlanabilmesi için görevlerini iyi yapmadıkları durumda referandum ile

görevden düşürölüp düşürölmemesi gibi bir yaptırım meclis üyeliğini daha etkin hale getirir.

5 - Meclis üyelerinin etkinliğini artırmak için, meclis üyelerinin yetkilerini artırmak gerekir. Yani yetki o halde sorumluluk, kavramını düzenlemelidir. Bunun yanı sıra; meclis üyelerinin artan bu yetkisine karşılık, mecliste aldıkları kararların sonucu olarak kanunlara ve hukuka aykırılık oluştuğunda bunun karşılığı olarak cezai müeyyidelerinde yetki ve sorumluluğu alan meclise rücu edilmelidir. Ayrıca ekonomik yönden de meclis üyelerine devletin yükümlülükleri artırması ve ayrıcalıklar tanınması gerekmektedir.

6- Yerel siyasette meclis üyelerinin etkinliği, meclis üyelerinin sayısının artmasıyla sağlanabilir. Bölgesini yakından tanıyan, donanımlı, kültürlü, eğitimli meclis üyelerinin katılımı ilçede homojen bir dağılımın olmasına ve halkın sorunlarının dinlenerek ilgili mercilere iletilerek çözüm üretilmesi sağlayacaktır.

7- Etkinliğin artmasında doğrudan etken Belediye Başkanı ve bağlı bulunduğu ilçe parti başkanıdır. Başkanların vereceği görevler otokontrol sistemi ile her ay meclis üyesi tarafından rapor edilmelidir. Meclis üyelerinin etkinliğinin arttırılmasındaki diğer bir işlem ise şudur; belediyede meclis üyelerine hizmet eden, bir ekip kurulması gerekmektedir. Bu ekip Meclis üyelerinden gelen talepleri takip etmelidir. Halkın taleplerini belediyeye iletmede bu ekibin kurulması çok etkilidir.

8- Meclis üyelerinin sayısının artırılması, çevreye hakim olması, bulunduğu ilçede oturması, halkla iç içe olması

9- Eğitimli, kültürlü, inisiyatif sahibi, iletişimi güçlü meclis üyeleri ile halkın sorunları birebir yöntemlerle çözülmeli

10- Yerel siyasette meclis üye etkinliği işi ve özel hayatı ile sınırlanıyor, çalışma yaşamının yoğunluğu ve kişisel ihtiyaçlardan dolayı etkinlik zayıf kalıyor, etkinliğin artırılması kişinin özverisi ile olabilir.

Meclis üyeleri ile yapılan anket sonucunda çıkan sonuçlarda; şu anki mevcut durumun işlevselliğinin sağlıklı olmadığını Meclis üyelerinin görüşleri doğrultusunda meclis etkinliğinin artırılmasından söz edilirken, belediyelerin karar organlarından biri olan meclisin, karar organı olmaktan çok, kanunda yer

aldığı şekliyle değil, çok daha farklı konularda algılandığını düşündürmektedir. Meclisin etkinliği ve yeterliği konusunda deneyimli ve donanımlı üyelerin yer almaları sahayı tanıyan, vatandaşın beklentilerini gözeten ve mecliste yer alan konulara vakıf olan üyelerin karar alma ve bu yetiye vakıf olmaları gerekmektedir. Aynı soru karşısında farklı görüş sunan meclis üyelerimiz meclis etkinliği için daha çok demokrasi ve meclisin kurumsallaşması gerektiğinden bahsetmiş ve meclis üyelerinin halkın tanıdığı ve halkın temsilcisi olması gerektiğini anlatmış; akabinde diğer bir meclis üyesi ise meclis üyeliği için kriterler konması gerektiğini düşünerek bunlara ekonomik potansiyel, tanınmışlık, saygınlık, düzgün diksiyon ve en önemlisi seçildiği bölgenin sorunlarını çok iyi bilen kişilerin seçilmesi gerektiği ve değişik bir görüş belirterek periyodik olarak belediye yönetimi ile meclis üyelerinin bir araya gelip ilçenin sorunları ve çözüm yolları hakkında fikir teatisi yapmalarının ilçe için son derece olumlu olacağını konusunda fikirlerini paylaşmıştır. Esasında üyeler başlıklar altındaki eksikliklerden bahsediyor gibi görünse de herkesin muzdarip olduğu konular hakkında farklı cümlelerle aynı ifadeleri paylaşmışlardır. Meclis üyelerini bu noktada ikiye ayırmak gerekmektedir. Muhalif ve iktidar meclis üyelerinin konulara tutumları ve bakış açıları farklı olacağı için verilen kararların objektif bakış açısını yansıtmayacağını düşünmekteyim. Bu minvalde başka bir meclis üyesi ise; yürürlükteki siyasi partiler yasasının değişmesi gerektiği ve meclis üyelerinin etkinliklerinin artması için bir siyasi yapı kurulması gerektiği; meclis üyelerinin parti tarafından halka dikte edilerek adeta “ bu adayı seçeceksin “ yerine halkın kendi adayını belirleyip seçmesi gerektiğine işaret etmiş, halkın yerel seçimlerde oy verme tasarrufuna ulusal politikaların etki ettiğini, dile getirerek belediye başkanı ve belediye meclis üyeleri için gensoru verilerek, halk tarafından “ referandum “ yapıp, belediye başkanlığı ve belediye meclis üyeliğinin düşürülebileceğini söylemiş, bir diğer meclis üyesi ise; meclis üyelerine yetki ve sorumluluk vererek, meclisin etkinliğinin artabileceğini düşünerek; meclis kararları sonucunda kanuna aykırı kararlar aldığı anda meclis üyelerinin cezai müeyyide ile karşılaşabileceğini ve ekonomik olarak da meclis üyelerine ayrıcalıklar tanınması gerektiğini belirtmiştir. Başka bir meclis üyesi ise; Meclisin etkinliğinin artması için meclis üye sayısının artırılarak eğitim, kültür seviyesi yüksek karizmatik kişilerin meclis üyesi olması gerektiğini

savunmuştur. Başka bir meclis üyesi ise; etkinliğin artmasını belediye başkanı ve başkanın mensubu bulunduğu siyasi partinin ilçe başkanına bağlamış; başkanın görevlendireceği meclis üyeleri her ay meclis toplantılarında aldıkları görevleri bir rapor halinde başkana sunacaklar, ayrıca belediye ile meclis arasında köprü görevi görecek bir ekip kurulması gerektiğinden bahsetmiş bu ekibin görevinin ise; meclis üyelerinin talep ve isteklerinin icra edilmek üzere belediyenin yetkili birimlerine iletilmesi olacaktır. Bir diğer meclis üyesi ise; meclisin etkinliğini üye sayısının artmasına, meclis üyesinin bölgesinin sorun ve ihtiyaçlarını bilmesine bağlamış, başka bir üye; eğitim, kültür seviyesi yüksek kişilerin halkın sorun ve taleplerin, yüz yüze görüşüp bunları meclise taşıması gerektiğini belirtmiş, son olarak ise; daha değişik açıdan bakarak daha etkin meclis için, üyelerin özel hayatlarından feragat edip meclise ve dolayısı ile halkın sorunları ve isteklerine odaklanmaları gerektiğini belirtmiştir.

Yerel Meclislerde Karar Sürecinde Halkın ve STK'ların Katılımı Ne Ölçüde önemlidir?

1. Belediye meclislerinde teklifler komisyonlarda görüşülürken halkın ve ilgili STK'ların görüşlerinin alınması önemlidir. Komisyon hakkında karar vereceği konu ile ilgili olarak ne kadar fazla bilgiye sahip olursa o kadar isabetli karar verecektir. Ayrıca STK'ların sürece dahil edilmesi hem demokrasimizin gelişmesi hem de katılımcılık açısından faydalı olacaktır.

2. Bireylerin siyasal sistemlere katılım sadece oy verme davranışı değil, karar alma süreçlerinin tümünü etkileme yönünde harekete geçtikleri, bireylerin taleplerinin yönetimlere iletilmesinde aracı olan sivil toplum kuruluşlarının etkinliğiyle olur. STK'lar yerel yönetimlerin kendilerine sağlayacakları olanak ölçüsünde karar süreçlerinde etkin rol oynarlar. Ne yerel yönetimler STK'lar olmadan demokrasiye katkıda bulunabilir ne de STK'lar yerel yönetimlerle işbirliği olmadan demokratik değerlerin uygulamasına katkıda bulunabilirler. İkisi de demokrasinin vazgeçilmez ana unsurları olarak aralarındaki işbirliğini sağlamalıdır. Son dönemlerde oluşturulan Kent Konseyleri işlevsel olarak katılımcı demokrasinin ana unsuru olabilir.

3. Teknokrat diye tabir edilen, toplumdan bi haber bürokratik anlayış ile sorunlara çözüm üretme imkânı bulunmamaktadır. Yapılacak olan değişikliklerde (özellikle ciddi değişikliklerde) bölgede yaşayan insanların

makul olanlarının görüş ve önerilerine başvurulması, bölgede aktif olan Sivil Toplum Kuruluşlarının fikirlerinin sorulması verilecek kararların daha sağlıklı olmasını sağlayacaktır. Meclis üyelerinin seçilmiş oldukları bölgelerde yaşamaları ve dolaylı olarak bölge insanının temsil ettikleri için halkın ve Sivil Toplum Kuruluşlarının da dolaylı olarak katılımı sağlanmış olacaktır. Her karar da bölge halkına ve Sivil Toplum Kuruluşlarının katılımının sağlanması hem karar süreçlerini geciktirecek, hem de sağlıklı karar alınmasını engelleyecektir. Sosyal ilişkileri kuvvetli, bölgesine hakim meclis üyeleri seçmenlerini temsil etmeleri sebebiyle Halk ve Sivil Toplum Kuruluşları da doğal olarak karar sürecinin içinde bulunacaktır.

4. Kentler, yönetilmeyi ve yalnızca hizmet almayı bekleyen değil, kent yaşamını ortaklaşa bir etkinlik alanı olarak gören, ortak sorunlar karşısında birlikte hareket edebilen, katılım ve paylaşım ile yaşanabilir yerler haline gelmelidir. Kent bilincinin geliştirilmesi için yapılacak çalışmaların örgütlenmesi, Kadınların kente ve kent yönetimine katılımlarının sağlanması. Engelliler, yaşlılar, gençler, çocuklar için katılım mekanizmalarının oluşturulması. Muhtarların katılım konusunda daha etkin hale gelmesi, site ve sokak örgütlenmelerinin oluşturulması, mahalle/semte meclislerinin oluşturulması, kent konseylerine işlerlik kazandırılması, kent planlaması, kentsel tasarım, mimarlık vb. konularda ilgili meslek odaları ile birlikte karar süreçlerinin örgütlenmesi, sivil toplum kuruluşları, tüketici dernekleri ve hemşeri dernekleri ile ilişkilerin kurumsal düzeyde sürdürülmesi ve danışma kurulları oluşturulması, belediye hizmetlerinin denetiminin açık şeffaf ve anlaşılır hale getirilmesi, il genel meclisi ve belediye meclisi üyelerinin belirlenmesinde nitelikli kadroların seçimi konusunda demokratik ve katılımcı bir yaklaşımın hayata geçirilmesi gereklidir. Toplumcu bir belediyecilik anlayışının geçmiş yıllardaki deneyimleri ve örgütlenme anlayışları bizim için önemli bir birikim ve kaynak oluşturmaktadır. Kentlilerin yaşadıkları yeri sahiplenmelerinin temelinde, kent yönetiminden sorumlu olan kimselerin karşılıklı güven ortamının sağlanmasının yattığı açıktır. Kentliler ancak bir güven ortamında katılabilirler.

5. Belediyeler ilçe sınırları içerisindeki halka hizmet etmek için vardır. Bu kapsamda ilçedeki halkın sorunlarını ve ihtiyaçlarını yeterince araştırıp daha kapsamlı hizmet vermek zorundadır. İlçe halkı bireysel olarak sorunları

iletmesinde şekil olarak mümkün olması nedeni ile STK'ların aracılığıyla sorunların iletilmesi daha geniş kitleye ulaşılması sağlanır. STK'ların görüş ve önerileri önemlidir. Çünkü çeşitli alanlarda STK'ların olması fikir zenginliği doğuracaktır.

6. Belediye Başkanının ve meclis üyelerinin halk tarafından seçilmesi, halkın yönetimde söz sahibi olma olanağını sunmaktadır. Bölgeyi ilgilendiren konular ile ilgili karar alınmasında halkın görüşü ve fikri de bu şekilde alınmış olmaktadır. Halk beğenmediği ve istemediği yönetimi bir daha seçimde seçmemektedir. Sivil toplum kuruluşları belli bir amaç ve hedef doğrultusunda birleştikleri için vatandaşları aktif hale getirerek kendi bölgesinin sorunlarıyla ilgilenerken, karar aşamalarında aktif rol oynamaktadır.

7. Son derece önemlidir. Halk sorunları birebir görüp, tespit edebilir. STK'ların çalışmaları ve talepleri belediyeye katkı sağlamaktadır. Her ay STK temsilcileri ve halk ile görüşüp fikir alış verişi yapmak, sorunlarını ve taleplerini dinlemek gerekmektedir.

8. Halkın ilçeye ilgili konularda fikri alınmalı STK'lar ile fikir alışverişinde bulunulmalı

9. Her kesimden katılım her zaman faydalıdır. Geniş ufuklar açan sivil toplum kuruluşları ile her platformda çalışılmalıdır.

10. Yerel meclislerde halkın ve STK'ların katılımını sağlamak verilen ve alınan kararlar hakkında fikir almak kararların alım sürecini olumlu yönde etkiler

Türkiye de yerel meclislerde; meclis karar mekanizmasını işletirken STK'ları karara dahil ederek ilçeye eldeki kaynakları en doğru biçimde kullanarak daha doğru ve akılcı karar alınabilir, bu aynı zamanda demokrasinin işlevselliği açısından da büyük katkıları olan bir süreçtir. Başka açıdan bakıldığında ise; STK ve İlçe meclisleri ayrı ayrı anlam ifade etmedikleri gibi birlikte olurlarsa karar süreçlerinde etkin rol alırlar, 5393 sayılı kanun 76 madde de kurulması öngörülen Kent Konseyleri ilgili kanuna alınarak birliktelik sağlanmayı garanti altına almış olmaktadır. Ayrıca bakıldığında STK'lar ile yerel meclisler arasında organik bağ olması zorunlu görünmektedir. Buna karşı olarak ise kimi meclis üyeleri de meclis üyelerinin zaten halkın içinden çıktığından dolayı STK'lara meclisin alacağı kararlar için danışılmasını ve hattı zatında karar alma sürecine

dahil edilmesini boşa zaman kaybı olarak nitelendirmekle beraber, aynı zamanda diğer görüş aldığımız meclis üyesi bunun tam zıttınız düşünerek ilçedeki, muhtarların, tüketici derneklerinin, meslek odalarının vb. gibi STK'ların sürece dahilini ayrıca kent konseylerinin daha fazla işlevsel hale getirilmesi gerektiğini savunuyor, STK'ların geniş kitlelerden katılım sağlamaları hasebi ile ilçeye daha fazla katkıda bulunabileceğini savunan meclis üyesi ise; bunu fikir zenginliği olarak yorumlamakta, belediye başkanı ve belediye meclisinin, yürütme ve karar organı olarak görev icra eden meclislerin, eğer halkın talep ve ihtiyaçları doğrultusunda hareket etmedikleri takdirde seçimde halkın kendilerini seçmeyeceklerini belirten başka bir meclis üyesi STK'ların sadece kendi kurulma amaçları ile ilgilenmeleri gerektiğini düşünmekte, bir kısım meclis üyesi ise demokrasilerde olduğu gibi farklı görüşlerin her daim kazanç olduğu ve fikir teatisi ile sadece meclislerde değil her platformda uygulanması gerektiği belirtilmektedir.

Karar organı olarak Meclis bulunduğu ilçenin sorunlarını tam olarak çözebiliyor mu?

1. Meclisler yerel yasama organlarıdır. Yürütmeyi denetleme, bütçeyi onaylama gibi kanunun kendisine verdiği yetki çerçevesinde hareket ederler. Yürütme görevi Belediye başkanındadır. Lakin meclis bütçe kaynaklarının ilçe için önemli olan konulara aktarılmasına karar vererek sorunların çözümüne katkı sunar.
2. İlçeye ilgili Meclise gelmiş olan sorunlar tartışılarak, meclis çatısı altında çözüme ulaşmaktadır.
3. Toplam olarak genel kanaat, gelsin birileri bizi kurtarsın. Belediye meclisinin görev alanı yapabilecekleri kanunla sınırlandırılmıştır. Mevcut yasal durum günümüz sorunlarını çözebilecek çerçevede bulunduğu kanaatindeyim. Sorunun temeli yetkin olmayan bireylere sorumluluğun verilmesidir.
4. Belediye meclisleri halkın talep ve ihtiyaçları doğrultusunda değil bağlı oldukları siyasi partilerin talepleri doğrultusunda kararlar almaktadır, bu bağlamda halkın sorunlarını tam olarak çözüyor diyemeyiz.
5. Karar organı olan meclisin yetki ve sorumlulukları artırıldığı takdirde daha araştırmacı, daha katılımcı, daha sorgulayıcı, bir meclis ortaya çıkacağından, halkın ihtiyaçlarına tam olarak cevaplayabilen bir meclis ortaya çıkacaktır.

6. Meclis o bölgeyi ilgilendiren birçok alanda imar, altyapı, eğitim sağlık, sosyal hizmet, park, vb. alanlarda karar alarak ilçe ile ilgili önemli konularda çözüm üretmeyi hedeflemelidir.

7. İlçe meclisleri mevcut siyasi yapıda maalesef tam olarak sorunları çözememektedir.

8. Meclis o bölgeyi ilgilendiren birçok alanda imar, altyapı, eğitim, sağlık, vb. gibi bölgenin sorunlarında aktif rol oynamalı

9. Hayır.

10. Meclis bulunduğu ilçenin sorununu yeterince çözemiyor yeterli tetkikler ve inceleme yapılmadan bir şeyler yapılıyor ve bozuluyor bütün bunlara rağmen ilçe ilgili sorunlara çözüm bulunamıyor.

Meclis üyelerinin genel kanaati olumsuz olmakla beraber; meclis üyelerinin bir kısmı, meclisin kanunda belirtilen görev ve sorumluluklar çerçevesinde hareket edip, tartışıp ilçenin geleceği ile alakalı karar aldığını belirtmiş, buradaki altı çizili olarak söylenmesi gerekli husus; yerel yönetimde mevcut çoğunlukta olan siyasi partinin istediği kararların meclisten geçtiği yönündedir. Meclise kararları alınmak üzere gelen konuların tam olarak irdelenmeden, ilçeye fayda mı zarar mı vereceği, hangi kaynaklardan yararlanılacağı ve en önemlisi de halkın bu yatırım vs. kararına gerçekten ihtiyaç duyup duymayacağı yani atıl bir karar mı olacağıdır. Bunun içinde meclis üyelerinin bir kısmı mevcut yasalar ve yönetmelikler ile çözüm bulunamayacağı kanaatinde olsalar da daha çok meclis üyelerinin donanımlarının yetersiz olduğu görüşünde birleşmektedirler.

İlçe halkı Meclis çalışmaları konusunda sizce yeterince bilgi sahibi mi?

1. Meclis çalışmaları farklı yöntemlerle halka duyuruluyor olsa da halkın meclis çalışmaları hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunu sanmıyorum. 13 yıllık meclis tecrübemde halka açık olan meclis toplantılarına çok az sayıda hemşerimiz katılım sağlamıştır.

2. Belediye meclis toplantıları halka açıktır. Önceden meclis toplantıların yeri ve zamanı halka duyurulur. Ancak halkın belediye meclis toplantılarına ilgisi pek yoktur. Meclis toplantılarına halkın ilgisiz olmasının sebebi belediye hizmetlerinin sadece yönetenlerin görevi olduğu düşüncesinin ilçe halkınca hakim olmasındandır.

3. Psikolojide algıda seçicilik diye bir tabir bulunmaktadır. İnsanlar genellikle kendilerini ilgilendiren konulara dikkat etmekte, bu konularda görüş ve öneride bulunmaktadır. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte özellikle internet sayesinde insanlar her istedikleri alana kolayca ulaşabilmektedir. İnsanın bir şeyi başarabilmesi için ilgisini o alana kaydırması ve o alanda özveri göstermesi gerekmektedir. İlgililerinin Meclis çalışmaları konusunda bilgi sahibi olduğu kanaatindeyim.

4. İlçe halkı bilgiye ulaşmakta zorluk çekiyor belediyemizin internet sitesine bakarsak meclis toplantı ve kararları yeterince yayınlanmadığını bunun içinde belediyenin bir çabası olmadığını görüyoruz. Aslında çok basit birkaç işlemle halkın meclis çalışmalarını canlı internet üzerinden seyretmesini sağlayabiliriz, iletişim çağında belediyemizin bu haktan halkı yoksun bırakması da bence siyasi bir karardır. Yerel basın desteklenmeli hatta teşvik edilmeli.

5. Maalesef ülkemizde yönetimlerle ilgili vatandaşların, araştırma, inceleme, katılım ve yapılan çalışmalar konusunda yeteri ölçüde bilgi sahibi olmadığı aşikardır. Buna rağmen ilgisi ancak kendisi ile alakalı konularda meclise ve belediyeye çevrilmektedir. Belediyenin ve meclisin görevi yapılan toplantıların ve alınan kararların ilçede yaşayan tüm vatandaşların geleceği için olduğunu ve olacağını anlatmaktır.

6. İlçe halkı, meclis çalışmalarıyla alakalı kendilerini ilgilendiren kararlar alındığı için bu anlamda bilgi sahibi olmaktadır.

7. Hayır.

8. İlçe halkı meclislerde kararlar alınırken konuşulan ve tartışılan konularla ilgili mutlaka bilgi edinmelidir, eğer bu konuda eksiklik bulunuyorsa ivedi çözümlenmelidir. Demokrasinin gereği budur.

9. Evet.

10. Meclis çalışmaları konusunda ilçe halkının kesinlikle yeterli derecede bilgiye sahip olmadığı kanaatindeyim.

Meclis üyeleri bu soruya genel olarak; meclis toplantılarının halka açık olduğunu belirtmiş, lakin ilçe halkının sadece kendisini ilgilendiren konularda meclisin çalışmalarını takip ettiğini ve belediyenin internet sayfasında mecliste

alınan kararlar ile ilgili kamuoyunu tatmin edecek materyaller bulunmadığından halkın konu ile ilgili bilgisi bulunmadığı görüşünde birleşmektedirler, bir meclis üyesi demokrasinin gereği olarak her ne şartlarda olursa olsun meclisin toplantılarından ve aldığı kararlardan halkın mutlaka bilgisi olması gerektiğini savunmuştur.

Güngören'in geleceğini şekillendirmede İlçe Belediye Meclisinin rolü ne olabilir?

1. Belediyelerin Stratejik planları, performans programları ve bütçeleri meclis tarafından onaylandığından buralarda ilçenin geleceği için önemli konulara öncelik verilerek ilçenin geleceği şekillendirilecektir.

2. Meclis üyeleri, Meclis çatısı altında aldıkları kararlarla ilçesinin geleceğini etkilediklerinden kararlarında yeniliğe açık sorun doğuran değil mevcut sorunlara çözüm üreten kararlar almalarıyla Güngören'in kalkınmasında önemli rol alabilirler.

3. Güngören'in geleceğinin şekillendirilmesi Belediye Meclisinden ziyade her Güngörenli için başlı başına bir sorundur. Konusunda uzman (özellikle imar alanında) ve yeterli donanıma sahip meclis üyeleri tarafından gerekli koordinasyon sağlanarak Güngören'in geleceğini şekillendirebilecek planların yapılması mümkündür. Ancak böyle bir değişikliği halkında istemesi ve yükümlüklerini yerine getirmesi (bedel ödeme nakdi olarak) gerekmektedir. Fiziki ortamlar düzgün olduğunda insanın ruh hali de buna göre şekillenmektedir. 1. aşamada Güngören'in dönüşümüyle ilgili yapılabilecekler masaya yatırılmalı ve makul çözüm yollarına ulaşılmalıdır. Bunun için halkında bu değişimi istemesi ve siyasi iradeyi de bu yönde yönlendirmesi gerekmektedir.

4. Belediyecilik anlayışı bunu belirleyecektir. Eğer belediyeyi kazanan siyasi irade ne kadar müsaade ederse meclis o kadar belirleyici olacaktır. Meclis üyeleri ne kadar özgür ve hür iradesi ile hareket edebilirse o kadar belirleyici olacaktır. Ülkemizde maalesef yerel meclisler günlük siyasi gelişmeler ile boğulmakta yerel sorunlardan çok güncel politik yaklaşımlar tartışılmakta siyasi iradenin ilçe başkanı, belediye başkanı, il başkanı, genel merkez gibi dayatmaları gibi nedenler yerel meclislerin sorun çözücü olması engelleyen diğer hususlardır, bunlardan iktidar ve muhalefet denklemi iyi kurulmalı

muhalefet sürekli eleştiren değil çözüm öneren bir tavır içinde olmalı yerel meclisi çalıştıracak öneriler sunmalı, iktidar ise bunların içinden makul ve uygulanabilir olanları siyasi kaygı taşımadan hayata geçirir ise yerel meclisler halkın sorunlarını çözmeye etkin olabilir.

5. GÜNGÖREN'in geleceğinin şekillenmesi için, belediye ve meclisin, gerekirse de meclis üyelerinin bireysel olarak daha aktif rol oynamalı, daha iyi ve daha güzel bir ilçeye kavuşmak için icap eden araştırmalar yapılmalı, halkında istek ve sorunları için çözümler üretilmelidir.

6. İlçe Meclisi bölgesindeki birçok alanda (temizlik, kültürel etkinlikler, park, altı yapı çalışmaları, imar, kentsel dönüşüm vb.) yani o bölgenin şekillenmesiyle ilgili birçok konunun görüşülerek karar alınmasında aktif olarak rol oynamaktadır.

7. Sadece toplantıdan toplantıya gelen bir anlayışın olmaması gerekmektedir. İlçe meclisinin rolü kolektif bir çalışma ile olabilir. Bu çalışma ortamını Belediye başkanın belirlemesi gerekmektedir.

8. Meclis görev ve işlev olarak bulunduğu ilçenin geleceğinin şekillenmesinde direkt olarak pay sahibidir.

9. Türkiye'de ilçe belediye meclislerinin rolü uygulamada pek fazla yoktur.

10. Belediye Meclisi GÜNGÖREN'in geleceğini şekillendirmede etkili olamamaktadır. Nedeni ise meclis çalışmaları sonucunda ortaya çıkan kararlar halkın faydası yerine çok farklı ve yanlış uygulamalar olduğundan tam olarak yerine getirmemektedir.

Meclis üyelerinin çoğunluğu; meclisin aldığı kararların ilçenin geleceğini direkt olarak ilgilendirdiğinden burada önemli olanın meclisin doğru karar alması şeklinde görüş belirtmekte, ancak ilçenin geleceği için tüm vatandaşların hem sorumluluğu hem de görev yapması gerektiği düşünülmektedir. Yönetimi elinde bulunduran siyasi anlayış, ortak bir noktada tüm meclis üyelerine aynı şekilde yaklaştığı takdirde ve meclisin doğasında olması gereken "bağımsızlık" ilkesi gereğince ilçeyi ilgilendiren kararlar daha sağlıklı olacaktır görüşü de meclis üyelerince belirtilmiştir.

5 SONUÇ

Demokrasimizin mihenk taşlarından olan yerel yönetimler, günümüz Türkiye'sinde halka en yakın ve hiyerarşik düzey olarak en alt seviyedeki birimler olmakla beraber, siyasi yapısı gereği seçimlerle yönetimi belirlendiği için kurulma ve hizmetleri açısından kanun koyucunun öngördüğü şekilden oldukça uzaktır. Demokrasi ve yerel yönetim birbirinden ayrılamaz iki kavramdır. Dolayısı ile halkın demokrasiyi benimsemesi isteniyorsa bu yerel yönetimlerden başlamalıdır.

Ülkemizdeki yerel demokrasi anlayışında ise; Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze, yerel demokrasi ve buna katılımın yüksekliği konusunda pek bir yol alınamamıştır. Buna birçok sebep sayılabilecekse de en başta geleni merkezi yönetimin gücü ve yerel yönetimler üzerindeki etkisidir. Bununla beraber Sivil Toplum Kuruluşları da ülkemizde artık eskiye nazaran çok daha profesyonel ve etkili hale gelmişlerdir. Geçmişe bakıldığında ülkemizde Sivil Toplum Kuruluşları; sendikalar ve görevleri sadece tavsiye vermek olan birkaç kuruluştan ibaretti. Ancak günümüze bakıldığında yerel ve merkezi düzeyde birçok üyeye sahip ve etkili Sivil Toplum Kuruluşu faaliyettedir. Bunlar tüzük ve programlarında belirttiklerinin dışında örnek olarak yerel yönetimlere öneri sunmalı ve onları denetlemelidir. Bu şekilde çalışmalar yapıldığında toplum üzerinde çok olumlu yansımaları ve tesirleri olacaktır.

5393 sayılı kanunda belediyelerce kurulması öngörülen Kent Konseylerinin işlevselliği sorgulanmalıdır. Neden olarak ise; bu konseylerin her ne ad altında olursa olsun, aldıkları kararlar tavsiyeden öteye geçememektedir. Bunlardan da belediye yönetiminin kabul olunanlar ancak hayata geçirilmektedir. Oysaki bu meclislerde alınacak olan kararlar tüm ilçe halkının geleceğini şekillendirmede önemli rol oynayacaktır.

Hemen hemen her ilçede bulunan STK'lar hemşeri derneklerinden öteye pek fazla geçememektedir. Halbuki tam olarak örgütlenmiş bir STK halkın münferit olarak yapamadığı birçok faaliyeti gerçekleştirebilir. İlçe yönetiminde kanunun

izin verdiği ölçüde söz sahibi olabilir. Belediye, STK ve halk beraber hareket ettiğinde ilçenin geleceğini en olumlu biçimde şekillendirecektir. Bu birliktelik olmadığı takdirde ilçe meclisi halkın geleceği için doğru kararları alamayacaktır.

Ülkemizde bürokratik yapının değişimi için nispeten zamanın getirdiği şartlara uyum sağlayabilmek açısından değişikliğe uğramış eski ve güncelliğini çoktan yitirmiş, sürekli eklerle zamana uyarlanmaya çalışılan kanunların yerine ihtiyaca daha çok uyan kanunlar getirilmiştir. Bu reformist hareketler yerel yönetimlerin elini güçlendirmiş lakin yine de tam anlamıyla çözüm olamamıştır. İşte yerel meclislere de burada tam anlamıyla iş düşmektedir, daha fazla katılım, daha fazla şeffaflık, daha fazla demokrasi ile daha güçlü bir meclis ve yerel yönetim oluşmalıdır. Bu değişim dikey olarak domino etkisi gerçekleştirecek ve ülkenin tamamına yayılacaktır.

Yerel yönetim olarak özellikle ilçe belediyeleri kısıtlı gelirlerini akıllıca kullanmak durumunda ve popülist uygulamalardan kaçınarak, doğru ve yerinde kararlar ile halkın ihtiyacı ve talebine uygun yatırımlarla eldeki imkanları doğru kullanmak zorundadır, bunun içinde belediye yönetiminin meclise sunduğu kararları ilçe meclisi, parti ayırt etmeksizin en ince ayrıntıları ile incelemeli ona göre karar almalıdır. Yerel yönetimler özerk olmalarına karşın idari yönetime organik bağlarla bağlıdır, bu bağların en önemlilerinden biri de finansal kaynaklardır. Yerel yönetimlerin gelirleri ilgili kanunla belirlenmiştir, lakin bu gelirlerin dışında hibe ve bağış gibi gelirler yerel yönetimlere destek olur, bu da merkezi yönetime bağları güçlendirir, bu bağların güçlü olması tabiatı ile bir vesayet ilişkisi doğurur.

İlçe belediyeleri meclislerinin aldıkları kararları ilçe halkına ulaştırırken sadece kanunun öngördüğü şekilleri uygulamaktadırlar, bu da ilçe ile pek fazla ilgili olmayan halkı daha da ilçeden uzaklaştırmaktadır. Oysaki günümüzün teknolojik gelişmeleri çerçevesinde çok fazla şekillerde halkı ilçenin geleceğine katmak mümkündür. Meclisin toplanacağı yer, gün ve saat daha önceden bilinmektedir ve meclis salonu girişine ve belediye bilgi panosuna asılmaktadır lakin bunlardan başka bir işlem yapılmamaktadır. Halbuki ilçenin belirli merkezlerindeki billboardlarda bu bilgiler yer alabilir, belediyelerin veri tabanında kayıtlı vatandaşların cep telefonlarına ve mail adreslerine bu bilgiler

gönderilebilir, meclis kararları ise sadece özet olarak belediyenin internet sitesi üzerinden halka açıklanmaktadır. Halkın da meclisin aldığı kararlar konusunda herhangi bir fikri bulunmamaktadır.

Yerel yönetimler devletin bir kurumu olmasına ve kanunla idare edilmelerine rağmen, ilçe halkının refahı için akılcı politikaların yanı sıra şeffaf, hesap verebilir, katılıma açık ve israftan uzak duran bir belediye yönetimi uygulamalıdır. Meclis borçlanma yetkisi verebilir ama bunun sonucunu takip etmelidir, belediye kendi öz kaynakları ile döndüğü takdirde daha az borçlanacak ve merkezi idareye ihtiyacı azalacaktır. Bu da tam olarak özerklik kavramının önemini gösterir ki, ideal olarak istenen budur. Bunlar doğru şekilde yapıldığı ve popülist politikalarından uzak durulduğu takdirde, belediye eldeki imkanları halkın refahı için seferber edebilir. Bilindiği üzere ülkemiz Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı (AYYÖŞ)'na imza koymuştur, bu şunun içindir; yerel yönetime özerk olması açısından teoride imkan tanır ama pratiğe indirgediğimizde işin aslı böyle olmamaktadır. Dolayısı ile bu şartname var olan ve çıkarılması gerekli kanunlarla desteklenmelidir.

Dünyada artık belediyecilik, yol, asfaltlama, çöp toplama, vb. gibi rutin işlerden ziyade hem bir siyasi okul olarak, hem de halkın kültür seviyesini artıran kurumlar olarak ön plana çıkmaktadır. Örneklerde verildiği üzere, çeşitli başarılı devlet adamları yerel yönetimlerde yöneticilik yaptıktan sonra ülkesinin geleceği için daha konumlarda görev almışlardır. Bu görevlerini icra ederken de yerel yönetimlerde kazandıkları tecrübe muhakkaktır. Belediyeler rutin ve artık görevi olmayan işleri özelleştirip, tüm dünyada uygulanan KAIZEN gibi metotlar ile halka daha fazla nasıl faydalı olunabileceğini sorgulamalıdır.

Güçlü başkan mı güçlü meclis mi? Meclis kendi içerisinde başkan seçtiğinde başkana karşı güçlü durumda olmakla birlikte ama bu durum 1963 yılında son bulmuş, bu tarih sonrası belediye başkanı halk tarafından seçilir olmuştur. Meclisin de halk tarafından seçildiği göz önünde bulundurulduğunda bir güç çatışması olma olasılığı her zaman için mevcuttur. Yerel demokrasinin bu iki gücü uyum içerisinde çalıştığında yerel meclislerde doğru ve halkın ihtiyaçları doğrultusunda kararlar alınır. AYYÖŞ bu konuya farklı bir açıdan bakmış yönetim erkinin seçmenlerin oyları ile seçilen ve kendisine karşı sorumluluğu olan yürütme organına sahip meclisler tarafından kullanılacaktır şeklinde

anlatmıştır. Bu da bize yerel yönetim hakkının başkandan ziyade meclisindir demektir. AYYÖŞ her şeyden önce yerel yönetimlerin haklarını tanımlamış ve muhtevasını belirlemiştir. Yerel yönetimlere kamu işlerinin önemli bölümünü, halkın çıkarlarına uygun olarak düzenleme ve yönetme hakkı tanır. Yerel yönetimlerin karar organları seçmenlerce oluşturulur ve yönetim hakkı kendisine karşı sorumlulukları olan yürütme organına sahip meclisler tarafından kullanılacaktır AYYÖŞ'ün bu hükmü yerel yönetim hakkının belediye meclislerinde olduğuna işaret eder, Belediye başkanı da bu meclislere karşı sorumludur (Şarbak, 2015: 16)

Ancak yerel demokrasi açısından bakıldığında 5393 sayılı kanun belediye başkanı için, meclisin doğal üyesi ve başkanıdır der, ayrıca belediye başkanı en önemli konu olarak da meclis gündemini belirleyip, alınan kararları tekrar meclise yollama yetkisine sahiptir.

Ülkemizdeki seçim uygulamaları yerel seçimler göz önüne alındığında ortaya çok ilginç sonuçlar çıkarmaktadır. Yürürlükteki seçim sistemi bağımsızların ve nispeten oy oranı az partilerin kazanma imkanlarını azaltmakta; seçime katılan parti sayısı ve aldıkları oy oranlarına rağmen en çok oyu alan siyasi parti adayı seçimi kazanmaktadır, oysaki halkın çoğunluğunun oyunu alamadan en yüksek oy oranına ulaştığı için kazanmış lakin halkın başkanı olamamıştır, Türkiye'de 1961 yılından beri d'hont sistemi uygulanmıştır. 1983 seçimleri ile de baraj uygulamasına geçilmiştir. 12 Eylül askeri darbesinden sonra özellikle yerel meclislerde küçük partilere siyaset yapma olanağı sağlanmamış, büyük partilerin hegemonyası sürmüştür yani parti oy alsa bile onda bir olan barajı geçemediğinden meclise üye sokamamakta bu da yerel demokrasiye sekte vurmaktadır. Lakin buna çözüm olarak iki türlü seçim sistemi getirilebilir. Yani seçim sonrası en çok oyu alan iki parti adayı tekrar seçime girecek ve kazanan aday başkan olacaktır. Bu da kazanan başkanın halktan daha fazla güç alıp icraatlarını gerçekleştirmesi için elini güçlendirir.

Buraya kadar anlattıklarımızın ışığında ise ülkemizde demokrasi kavramının taşları yerine oturuyor olsa da, yerel yönetimlerin üzerinde merkezi yönetimin vesayet gölgesi devam etmekte, bu ve bunun gibi kamu yönetiminin sorunlarının çözümü için çok partili hayata geçildikten sonra MEHTAP ve KAYA gibi projeler üretilmiş bir sonuca ulaşamamış 5216 sayılı Büyükşehir

Belediyeleri Kanunu ve 5393 Sayılı İlçe Belediyeleri Kanunu çıkarılmış, lakin yine de kanunlar uygulanırken eksiklikler tam olarak giderilememiştir. Bunun içindir ki AYYÖŞ'e uyum tam olarak sağlanamamakta ve en basitinden büyükşehir ve ilçe belediyeleri finansman ihtiyaçlarının bir kısmını hazine garantörlüğü olmadan dış kaynaklardan çok zor karşılamaktadır. Geline nokta merkezî yönetim ile yerel yönetimler arasındaki ilişkinin anayasa temelinde gerçekleştirilecek bir yapılanma sonucu demokrasi güçlenecek bununla birlikte AYYÖŞ'e konulan şerhler kaldırılarak merkezî yönetim ile yerel yönetim arasındaki görev, yetki ve sorumlulukların tekrar düzenlenmesi, yerel yönetimlerin mali kaynak geliştirme, demokratik katılım ve hesap verebilirliklerinin artırılması sağlanmalıdır. (Canpolat, 2011: 66)

Bilindiği üzere ülkemiz Avrupa Birliği üyelik sürecinden geçmektedir, bunun için de müzakereler çerçevesinde AB'ye uyum yasaları çıkarılmış ve çıkarılmaktadır. Ayrıca AB idari yönetimlerin daha fazla nasıl demokratik oluru sorusuna cevaben bir çok kriter belirlemiş, yerel yönetimlerde AYYÖŞ uyum kriterleri yerel yönetimlerin baştan sona şekillendirilmesinde yol gösterici olmuştur. Bunun en büyük faydası kuşkusuz yerel demokrasinin gelişimi olacaktır. AB seviyesinde demokratikleşmenin, mutlaka yerel demokrasiye de sirayet edeceği açıktır.

Dünyada teknoloji artık cep telefonlarından internete girerek her türlü işlemi gerçekleştirme seviyesine gelmiştir. Dolayısı ile "bilgi toplumu" her an "bilgiye ulaşan" anlamına da gelmektedir, bu minvalde yerel yönetimlerde bunu en olumlu şekilde kullanılmalıdır. Çünkü halk oy verdiği adayını tanımak, ilçesi için neleri gerçekleştirmek istediğini bilmek ister. Bu da halka bir cep telefonu kadar yakındır. Bunun için de yerel meclisin kararlarından ve yönetimin gerçekleştirdiği uygulamalardan mutlaka halka bilgi verilmesi gereklidir. Binaenaleyh halkın bilgi edinme hakkını da unutmamak gerekir, halka istediği bilgilerin her an için sunulduğu takdirde o ilçede demokrasiden söz edilebilir.

Yerel yönetimler ise mecliste kararları STK'ların ile ve onları bilgilendirerek almalıdır. Halkı politikadan uzak tutmamalı bilakis ona yaşadığı ilçenin geleceğini şekillendirmede görev ve sorumluluklar vermelidir. Bu halka yaşadığı ilçeye sahip çıkma fırsatını da verir, A'dan Z'ye ilçeye yapılacak her yatırımın takipçisi olur. Kent Konseylerine icracı yetki verilmeli ve geniş

tabanlı meclisler oluşturulmalıdır. Zira bu meclisler dar tabanlı olduğu takdirde toplumda kutuplaşmalar baş gösterecektir.

KAYNAKLAR

- Akkerman, N.** (1950). Demokrasi. S. ŞENEL içinde, *Yerel Demokrasi ve Bağcılar Belediyesi Örneği* ANKARA: Ulus Basımevi.
- Canpolat, H.** (2011). Küreselleşme ve Türk Kamu Yönetimi. A. KESİK, & H. CANPOLAT içinde, *Küreselleşme ve Kamu Yönetiminde Dönüşüm* ANKARA: Seçkin.
- Çoker, Z.** (1999). *Belediye Meclisi Görev ve Yetkileri* içinde ANKARA: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü .
- Erder, S., & İncioğlu, S.** (2008). 1984-2004, Türkiye'de Yerel Politikanın Yükselişi İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği İSTANBUL: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları
- Gözler, K.** (2010). İdare Hukukuna Giriş. BURSA: AlfaAktüel Yayınları.
- Gözübüyük, A. Ş.** (2015). *Türkiye'nin Yönetim Yapısı* . ANKARA: Turhan Kitapevi.
- Gül, H.** (2015). Yönetim-Yerinden Yönetime İlişkin Kavramsal Çerçeve. R. TEKELİ içinde, *Yerel Yönetimler Üzerine* ANKARA: Nobel Yayın.
- Gül, H., Kiriş, H. M., Negiz, N., & Gökdayı, İ.** (2014). Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset içinde ANKARA: Detay .
- Güngören Belediye Başkanlığı.** (2016). *Güngören Belediye Başkanlığı Faaliyet Raporu*.Güngören Belediye Başkanlığı: http://www.gungoren.bel.tr/download/2016_faaliyet_raporu.pdf adresinden alındı
- Güngören Belediye Başkanlığı.** (2017). www.gungoren.bel.tr adresinden alındı
- Güngören Kaymakamlığı.** (2017). www.gungoren.gov.tr adresinden alındı
- Keleş, R.** (2014). Yerinden Yönetim ve Siyaset. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Kırışik, F.** (2013). ANKARA: Detay Yayıncılık.
- Kömürcüler, E.** (2015). R. TEKELİ içinde, *Yerel Yönetimler Üzerine* ANKARA: Nobel Yayın.
- Nadaroğlu, H.** (2001). H. NADAROĞLU içinde, Mahalli İdareler; Teorisi, Ekonomisi, Uygulaması, İstanbul: Beta Yayınları, Yenilenmiş 7.Baskı.
- Nadaroğlu, H.** (2001). Mahalli İdareler. İSTANBUL: Beta Basım A.Ş.
- Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü.** (2016). www.nvi.gov.tr adresinden alındı
- Oktay, T.** (2013). *Yerel Siyaset Bağlamında Belediye Meclis Komisyonları Marmara Bölgesi Örneği* içinde İSTANBUL: T.C Marmara Belediyeler Birliği.
- Ortaylı, İ.** (2012). İ. ORTAYLI içinde, *Türkiye Teşkilat ve İdare Tarihi* ANKARA: Cedit Neşriyat.
- Şarbak, Z.** (2015, Mart 30/04/2015). Demokratik ve Etkin Belediye Meclisleri. *İller ve Belediyeler Dergisi*
- Şengül, R.** (2016). *Yerel Yönetimler* içinde KOCAELİ: UMUT.
- TOKİ, & IULA-EMME.** (1993). *Yerel hizmetlerin üretilmesinin ve dağıtılmasının sorumluluğunu yerel yönetim birimlerine vermek. içinde, TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİM SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ: TEMEL AMAÇLAR VE STRATEJİLER.* İSTANBUL: KENT.

Tortop, N., Aykaç, B., Yayman, H., & Özer, M. (2008). Mahalli İdareler
ANKARA: Nobel.

TÜSİAD. (1995). Yerel Yönetimler Sorunlar, Çözümler. İSTANBUL: Ajans Medya
Reklamcılık A.Ş.

Uslu, A. (2012).Siyaset Bilimi: Kavramlar, İdeolojiler, Disiplinler Arası İlişkiler
İSTANBUL Yordam Kitap

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı Soyadı: Emrah ONGAN

Doğum Yeri: İstanbul

Doğum Tarihi: 01.12.1978

Medeni Durumu: Evli

E-Posta: emrahongan@hotmail.com

Eğitim Bilgileri:

Trakya Üniversitesi Marmara Ereğlisi M.Y. O Turizm Otelcilik 1997/1999

Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme 1999/2002

Atatürk Üniversitesi İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği 2013/2015

İstanbul Aydın Üniversitesi Mahalli İdareler ve Yerel Yönetimler (Halen devam)

İş Deneyimleri:

Gürses Oto Alım Satım Tic.A.Ş

Güngören Belediye Başkanlığı Yazı İşleri ve Kararlar Müdürlüğü